

Materiál na rokovanie vlády
Slovenskej republiky

**Návrh
Stratégie prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti
v Slovenskej republike na roky 2012 - 2015**

Podnet:

uznesenie vlády SR č. 892/2010
(Plán práce vlády SR na rok 2011)

Obsah materiálu:

1. Návrh uznesenia vlády
2. Predkladacia správa
3. Návrh Stratégie prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti v Slovenskej republike na roky 2012 - 2015
4. Prílohy
5. Doložka vybraných vplyvov
6. Vyhodnotenie pripomienkového konania
7. Návrh komuniké

Predkladá:

Daniel LIPŠIC
minister vnútra
Slovenskej republiky
a predseda Rady vlády
Slovenskej republiky
pre prevenciu kriminality

Bratislava 2. decembra 2011
Predkladacia správa

Vláda Slovenskej republiky sa vo svojom programovom vyhlásení zaviazala, že prijme nový strategický celospoločenský plán smerovania Slovenskej republiky v oblasti prevencie kriminality na najbližšie roky a zároveň považuje za dôležité dobudovať a stabilizovať vytvorené štruktúry systému prevencie kriminality na národnej a regionálnej úrovni a realizovať systémové riešenie financovania prevencie kriminality a vzdelávania v tejto oblasti.

Cieľom predloženého návrhu Stratégie prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti v Slovenskej republike na roky 2012 - 2015 (ďalej len „stratégia“) je cieľavedome, komplexne a koordinovane pôsobiť na príčiny a podmienky, ktoré umožňujú páchanie kriminality a inej protispoločenskej činnosti za účelom jej predchádzania, potláčania a zamedzovania. Vytvára predpoklady pre realizáciu preventívnej politiky ako neodmysliteľnej súčasti bezpečnostnej politiky Slovenskej republiky, ktorej cieľom je dosiahnutie kontroly kriminality a inej protispoločenskej činnosti prostredníctvom koordinácie komplementárneho súboru represívnych a nerepresívnych prostriedkov. Zaoberá sa znižovaním výskytu sociálno-patologických javov, motívov a príležitostí k páchaniu trestných činov. Stratégia akceptuje potreby a záujmy občanov, medzinárodné záväzky Slovenskej republiky pri riešení kriminality a inej protispoločenskej činnosti. Na vypracovanie stratégie boli využité podklady ústredných orgánov štátnej správy a územnej samosprávy. Špecifické úlohy v prílohe č. 1 boli navrhnuté ústrednými orgánmi štátnej správy. Súčasťou materiálu v prílohe č. 3 sú aj odporúčania a návrhy na realizáciu aktivít v oblasti sociálnej, situačnej a viktimačnej prevencie. V prílohe č. 5 vlastného materiálu sú uvedené z databázy projektov „Dobrá prax“ vybrané projekty členských štátov EUCPN (Európskej siete pre prevenciu kriminality). Stratégia je východiskom pre spracovanie koncepčných materiálov a definovanie konkrétnych úloh vybraných orgánov na úrovni ústrednej, regionálnej a miestnej v súlade s prioritami a cieľmi stratégie. Zvýrazňuje potrebu komplexného a koordinovaného riešenia úloh prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti štátnymi orgánmi a orgánmi územnej samosprávy v spolupráci s mimovládnyimi organizáciami, vzdelávacími a vedeckými ustanovizňami. Reaguje na podmienky praxe a potreby verejnosti, pričom ťažisko realizácie prevencie kriminality je položené na praktickú úroveň opierajúcu sa o medzinárodné skúsenosti a spoluprácu subjektov prevencie kriminality na medzinárodnej a vnútroštátnej úrovni.

Realizácia úloh uvedených v tomto dokumente bude financovaná zo štátneho rozpočtu v rámci schválených limitov a z prostriedkov Európskej únie a spolufinancovania. Materiál po rozpracovaní do rezortných stratégií predpokladá vplyv na rozpočet verejnej správy a nemá vplyv na podnikateľské prostredie, sociálne vplyvy, vplyvy na životné prostredie a informatizáciu spoločnosti.

Materiál bol predmetom medzirezortného pripomienkového konania a na rokovaní vlády Slovenskej republiky sa predkladá bez rozporu.

Stratégia prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti v Slovenskej republike na roky 2012 - 2015

Úvod

Prevenca kriminality a inej protispoločenskej činnosti (ďalej len "prevencia kriminality") predstavuje cieľavedomé pôsobenie štátu, vládnych organizácií, cirkví, občianskych združení, podnikateľských subjektov a vzdelávacích inštitúcií pri zvyšovaní povedomia obyvateľstva, ktoré má prispieť k tomu, aby sa obyvatelia nestali páchatelmi alebo obeťami trestných a iných protispoločenských činov. Podľa zákona č. 583/2008 Z. z. o prevencii kriminality a inej protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov, je inou protispoločenskou činnosťou konanie, ktoré je priestupkom alebo iným správnym deliktom. Za inú protispoločenskú činnosť sa považuje aj konanie, ktoré nie je priestupkom alebo iným právnym deliktom, ale pôsobí negatívne na spoločnosť. Obsahom stratégie je diferencovaný a citlivý prístup v rodinnom, školskom i spoločenskoo-komunálnom prostredí, vytvorenie možností pre vhodné využívanie voľného času a taktiež vytváranie takej hierarchie hodnôt a postojov ľudí, ktoré sú založené na úcte k človeku, zdraviu, životu, spoločenským, etickým, morálnym normám a zákonom. Zákonosť a poriadok v štáte, bezpečnosť jeho občanov sú východiskom pre zdravý vývoj každej spoločnosti.

Kľúčovými inštitúciami pre bezpečnosť občanov, poriadok a zákonosť sú polícia a ďalšie represívne zložky štátu. Vláda Slovenskej republiky (ďalej len „vláda“) bude od nich so všetkým dôrazom vyžadovať napĺňanie ich základného poslania a tým je „tvrdosť k zločinu a slušnosť voči občanom“. V predchádzajúcom období bola väčšia pozornosť venovaná oblasti represívnych a justičných opatrení, ktoré boli viac preferované na poli uplatňovania práva a v postihovaní dôsledkov sociálno-patologických javov. Tu je však potrebné zvýrazniť, že represia rieši najmä následky protiprávneho konania, pričom však nepostihuje príčiny, súvislosti, nevytvára dostatok priestoru na trvalejšiu nápravu, či predchádzanie a zabránenie šírenia negatívnych javov už v ich zárodku. Funkcia ochrany vnútorného poriadku a bezpečnosti preto nemôže byť len vecou represívnych zložiek. V tejto súvislosti sa vláda zaviazala, že „bude presadzovať, aby svoj podiel zodpovednosti prevzali s oveľa väčšou vážnosťou aj ďalšie subjekty štátu kompetentné v oblasti vnútorného poriadku a bezpečnosti. Väčšiu zainteresovanosť pri ochrane života, zdravia, majetku, práv a slobôd občanov očakáva aj od orgánov samosprávy, regiónov, obcí a miest i od samotných občanov“¹⁾.

Stratégia prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti v Slovenskej republike na roky 2012 - 2015 (ďalej len „stratégia“) je štvrtým uceleným dokumentom vlády pre oblasť prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti. Jej cieľom je zníženie kriminality a inej protispoločenskej činnosti²⁾. Stratégia predstavuje východisko pre preventívne programy a projekty na národnej, regionálnej a miestnej úrovni a reaguje na odporúčania Organizácie Spojených národov (ďalej len „OSN“), podľa ktorej „úlohy prevencie kriminality majú byť začlenené do všetkých príslušných sociálnych a hospodárskych politík a programov, vrátane tých, ktoré riešia zamestnávanie, vzdelávanie, zdravie, bývanie regionálne a územné plánovanie, chudobu, sociálnu marginalizáciu a vylúčenie“³⁾.

Východiská stratégie

Stratégia vychádza zo zákona č. 583/2008 Z. z. o prevencii kriminality a inej protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona

¹⁾ Programové vyhlásenie vlády SR, časť 4.2. Vnútorný poriadok a bezpečnosť (rok 2010).

²⁾ Zákon č. 583/2008 Z. z. o prevencii kriminality a inej protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

³⁾ Ekonomická a sociálna rada, úradný dokument 2002/13 OSN; Komisia pre prevenciu kriminality a trestné právo, správa z 11. zasadnutia, apríl 2002.

č. 403/2010 Z. z., (ďalej len „zákon o prevencii kriminality“), zo záverov plnenia predchádzajúcich strategických dokumentov v oblasti prevencie kriminality, analýzy kriminality, SWOT analýzy prevencie kriminality, využívaného systému prevencie, skúseností preventívnej praxe a odporúčaní medzinárodných organizácií.

2.1. Strategické dokumenty

Prvá stratégia schválená uznesením vlády č. 482 z 9. júna 1999 na roky 1999 – 2002 položila základy ucelenej koncepcie prevencie kriminality v Slovenskej republike so zameraním na vybudovanie inštitucionálnej bázy zvýšenia bezpečnosti občanov krajiny, ochrany ich života, zdravia a majetku prostriedkami prevencie kriminality. Pri tvorbe stratégie sa využili skúsenosti získané pri zabezpečovaní prevencie kriminality v rokoch 1997 a 1998. V stratégii boli už implementované relevantné dokumenty Rady Európy a OSN.

Druhá stratégia, vypracovaná na roky 2003 – 2006 bola schválená uznesením vlády č. 286 z 23. apríla 2003. Nové úlohy v prevencii kriminality boli stanovené pre 12 vybraných rezortov, krajské úrady a krajské mestá. Jej zámerom bolo zabezpečiť prevenciu kriminality aj na miestnej úrovni, teda tam, kde sa kriminalita pácha a kde sú najnutnejšie i preventívne opatrenia.

Tretia stratégia na roky 2007 – 2010 bola schválená uznesením vlády č. 681 z 15. augusta 2007. Na základe tejto stratégie bol zavŕšený legislatívny proces zabezpečenia prevencie kriminality prijatím zákona č. 583/2008 Z. z. o prevencii kriminality, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2009. Okrem toho venovala pozornosť systemizácii pracovných pozícií koordinátorov prevencie kriminality a intenzívnemu prenosu najnovších teoretických a praktických poznatkov do praxe každodenného života škôl, súdov, prokuratúry a Policajného zboru. Prijatím zákona boli vytvorené reálne predpoklady pre neformálnu spoluprácu 12 vybraných rezortov a mimovládnych organizácií za aktívneho príspevku pracovníkov prevencie kriminality. V oblasti zahraničnej spolupráce zabezpečovala úlohy vyplývajúce z členstva Slovenskej republiky v Európskej únii, v OSN a zo spolupráce s inými medzinárodnými organizáciami, ako aj z bilaterálnych vzťahov s inými štátmi v oblasti prevencie kriminality. V zmysle zákona o prevencii kriminality sa stala Rada vlády Slovenskej republiky pre prevenciu kriminality (ďalej len „rada“) kontaktným miestom Slovenskej republiky v rámci Európskej siete pre prevenciu kriminality.

2.2. Analýza kriminality

Analýza kriminality v Slovenskej republike vychádza zo štatistických údajov Evidenčno-štatistického systému kriminality a z Prognózy kriminality a jej kontroly v Slovenskej republike⁴⁾ v čase platnosti predchádzajúcej Stratégie prevencie kriminality v Slovenskej republike na roky 2007 - 2010. Analýza charakterizuje jednotlivé druhy kriminality, páchatel'ov a obeť. Na tieto by mala nadväzovať komplexná analýza priestupkov, ktoré objasňujú stav iných protispoločenských činov. Tu je však potrebné zdôrazniť, že vzhľadom na nejednotnosť štatistického vykazovania orgánmi štátnej správy a samosprávy nebolo možné využiť nejednotne evidované údaje o priestupkoch. Po celoplošnom nasadení informačno-štatistického systému priestupkov (MAKOP) do rutínnej prevádzky budú tieto údaje využívané aj na komplexné analyzovanie stavu kriminality a inej protispoločenskej činnosti. Analýza kriminality je jedným z východísk národnej stratégie pri hľadaní účinných riešení prevencie kriminality pre orgány štátnej správy, samosprávy a mimovládneho sektora.

⁴⁾ Květoň Holcr a kolektív: Prognóza kriminality a jej kontroly v Slovenskej republike, IURA EDITON 2008, ISBN 978-80-8078-240-5.

2.2.1. Jednotlivé druhy trestnej činnosti

Z analýzy sledovaného obdobia rokov 1997 až 2010 (na pozadí vývoja kriminality v Slovenskej republike v rokoch 1988 až 2010) je možné konštatovať, že nenastali výrazné kvalitatívne zmeny stavu kriminality, jej štruktúry a dynamiky⁵⁾ (príloha č. 4):

- celková zistená kriminalita sa v analyzovanom časovom období pohybovala v pásme od 95 000 do 110 000 trestných činov, pričom jej objasnenosť sa pohybuje v pásme od 46 000 do 53 000 trestných činov (48 % až 49 %). Naďalej vysoko korešponduje s vývojom stavu dominantného druhu - majetkovej kriminality (50 % až 60 % z celkovej kriminality). Z hľadiska spôsobených škôd sa javí dominantne okrem majetkovej kriminality aj ekonomická kriminalita (spolu predstavujú 80 % až 90 % celkových škôd spôsobených kriminalitou);
- násilná kriminalita patrí medzi najzávažnejšie druhy trestnej činnosti. V analyzovanom časovom období sa násilná kriminalita pohybovala v pásme od 7 500 do 10 000 trestných činov, pričom jej objasnenosť sa pohybovala v pásme od 5 500 do 7 500 trestných činov (73 % až 78 %). Narastanie sociálnych rozdielov medzi jednotlivými spoločenskými vrstvami vytváralo podmienky pre využívanie násilnej kriminality ako nástroja širokospektrálneho páchania kriminality;
- mravnostná kriminalita patrí k najmenej tolerovanej trestnej činnosti verejnosťou, aj keď sa s ňou občania stretávajú relatívne zriedkavo. V dlhodobom horizonte sa mravnostná kriminalita podieľa na celkovej kriminalite 1 %. V analyzovanom časovom období sa pohybovala v pásme od 700 do 850 trestných činov, pričom jej objasnenosť sa pohybovala na hranici 600 trestných činov (75 % až 80 %). Mravnostná kriminalita sa dlhodobo prejavuje vysokou latenciou, hlavne z dôvodu neochoty obetí ju odhaliť. Ako dôvod neochoty odhaliť jej spáchanie je možné uviesť najmä strach z páchatel'a, hanba, ako aj obava z reakcie najbližšieho okolia;
- majetková kriminalita ako dominantný druh bola v sledovanom období najpočetnejšou kriminalitou. Jej sprievodným javom je ustálenosť akceleračných a retardačných faktorov bez významnejších kvalitatívnych zmien v sociálnom vývoji Slovenskej republiky. V analyzovanom časovom období sa pohybovala v pásme od 47 000 do 60 000 trestných činov, pričom jej objasnenosť sa pohybovala v pásme od 15 000 do 16 000 trestných činov (26 % až 32 %). Dynamika spoločenského vývoja, pokračujúci proces transformácie ekonomiky a vlastníckych vzťahov priniesli so sebou dlhodobú sociálnu diferenciáciu spoločnosti (vytesňovanie a marginalizácia u určitých sociálnych skupín) nezamestnanosť, stratu sociálnych istôt a existenčné problémy narastajúcej skupiny obyvateľstva. Narastanie sociálnych rozdielov medzi jednotlivými spoločenskými vrstvami vytvára podmienky pre širokospektrálne páchanie kriminality jednotlivými vrstvami spoločnosti, nevynímajúc oblasť majetkovej kriminality. Spoločným znakom jednotlivých trestných činov majetkovej kriminality je nárast profesionalizácie páchatel'ov (sériové a pokračujúce trestné činy), čo vyúsťuje do recidívy;
- ekonomická kriminalita je aj naďalej osobitným fenoménom kriminality. Na rozdiel od majetkovej kriminality, ktorej motívom je získanie nezákonného majetkového prospechu akýmkoľvek, teda aj násilným spôsobom, je ekonomická kriminalita páchaná prevažne sofistikovanými formami s vysokou dávkou latencie. Finančné podvody, podplácanie, klientelizmus, sprenevera, falšovanie účtovných dokumentov, daňové úniky, ale aj veľa iných podobných trestných činov si vyžiadalo prijatie zákona č. 297/2008 Z. z. o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti a o ochrane pred financovaním terorizmu a o zmene a doplnení niektorých zákonov

⁵⁾ Ďurčo, P. a kol.: Bezpečnostnoprávna terminológia. 2007

v znení neskorších predpisov. Sprievodným znakom nárastu ekonomickej kriminality a organizovaných foriem kriminality (predovšetkým ekonomického a násilného charakteru) je, že sa na jej páchaní podieľajú „dôveryhodní občania“, môžeme teda hovoriť o tzv. kriminalite bielych golierov, ktorí využívajú anonymné formy - dištanc medzi páchatelom a obeťou. V analyzovanom časovom období sa ekonomická kriminalita pohybovala v pásme od 17 000 do 20 000 trestných činov, pričom jej objasnenosť sa pohybovala v pásme od 7 000 do 10 000 trestných činov (43 % až 58 %). Dynamika ekonomickej kriminality má však naďalej stúpajúcu tendenciu. Z hľadiska spôsobených škôd je však jednoznačne najvýznamnejšou kategóriou kriminality (výška spôsobenej škody sa pohybovala v pásme od 300 000 do 550 000 eur).

- štruktúra kriminality vyjadruje kvalitatívnu stránku tohto javu, z nej vyplýva podiel druhov či skupín trestných činov na celkovom množstve všetkých trestných činov (ďalej len „TČ“) spáchaných na určitom území v konkrétnom časovom období, alebo podiel páchatelov týchto TČ na celkovom počte páchatelov; obsahom štruktúry je diferenciácia podľa stupňa závažnosti, množstva, vzájomné väzby medzi nimi, frekvencia trestnej činnosti; stav kriminality vyjadrený absolútnymi číslami o počtoch TČ, alebo ich páchatelov nemá výpovednú hodnotu o vnútorných zmenách v kriminalite iba zo štruktúry kriminality vyplýva jej pohyb, rast či pokles, podiel a pomer závažnosti TČ, skladba páchatelov, čas a miesto páchania TČ a pod., zo štruktúry kriminality vyplýva aj intenzita trestnej činnosti.
- dynamika kriminality charakterizuje trestnú činnosť v pohybe, zmene, v určitom konkrétnom území. Dynamika kriminality umožňuje poznať celok vývoja kriminality v čase. V rámci úvah o dynamike kriminality sa niekedy vyčleňujú pojmy ako trend alebo tendencia kriminality ako výsledok poznatkov analýzy dynamiky kriminality. Pravidelnosť vyskytujúca sa v rozložení kriminality vedie tiež k pokusom predvídania budúceho vývoja ako celku, teda môžeme povedať, že ide o kriminologické prognózovanie.

2.2.2. *Páchatelia trestných činov*

Početnosť a štruktúra páchatelov koreluje so stavom a štruktúrou jednotlivých druhov kriminality. Dominantné zastúpenie majú páchatelia majetkovej kriminality (45 %) a až následne ekonomickej (20 %) a násilnej kriminality (15 %). Napriek dominantnému postaveniu mužov ako páchatelov kriminality (od 85 % do 90 %) je možné konštatovať, že nárast podielu žien na páchaní kriminality (od 10 % do 15 %) bol zaznamenaný v majetkovej, ekonomickej kriminalite, ale aj v násilnej kriminalite.

Z hľadiska veku bola v sledovanom období najpočetnejšou skupinou páchatelov veková kategória od 19 do 35 rokov (50 %), pričom narastal podiel páchatelov vekovej kategórie od 35 do 55 rokov (25 %) a vekovej kategórie nad 55 rokov (15 %). V sledovanom období dochádzalo k poklesu vo vekovej kategórii od 14 do 18 rokov (10 %).

Z hľadiska vzdelanostnej úrovne páchatelov bola najväčšou skupina so stredným vzdelaním (75 %). Druhou najpočetnejšou je skupina so základným vzdelaním (27 %). Najnižšie zastúpenie páchatelov má skupina s vysokoškolským vzdelaním (3 %). Približne 30 % až 45 % páchatelov jednotlivých druhov kriminality sú nezamestnaní a recidivisti. Tento fakt je najvýraznejší v majetkovej kriminalite.

2.2.3. *Obete trestných činov*

Štruktúra obetí kriminality napriek štatisticky zistenej demografickej prevahe ženského pohlavia⁶⁾ ukazuje, že obeťami kriminality boli v miernej prevahe obeť mužského pohlavia (55 %).

V oblasti majetkovej kriminality boli obeť mužského pohlavia zastúpené 55 % a obeť ženského pohlavia 45 %. U ostatných druhov kriminality sa tento vzájomný pomer pohlaví mení.

V oblasti mravnostnej kriminality je podiel žien až 80%. Z hľadiska veku obeť bola najpočetnejšou skupina v produktívnom veku (od 16 do 65 rokov), ktorá predstavovala až 80 % obetí kriminality. Skupiny nad 65 rokov a maloletí sú medzi obeťami zastúpené zhodne (po 10 %).

V oblasti majetkovej kriminality bola najväčšou skupina obetí v produktívnom veku od 16 do 65 rokov, ktorá predstavovala viac než 80 % obetí. Druhou najfrekvencovanejšou skupinou obetí majetkovej kriminality bola skupina osôb vyššieho veku – seniori nad 60 rokov, ktorá tvorila približne 10 % obetí. Najnižšie zastúpenie medzi obeťami majetkovej kriminality predstavujú maloleté obeť, ktorí sa nimi stali v 5 % prípadov.

U obetí násilnej kriminality bol pomer medzi pohlaviami rovnaký (50 %). Z hľadiska veku bola najväčšou skupina v produktívnom veku (od 16 do 65 rokov), ktorá predstavovala až 80 % obetí kriminality. Maloleté osoby a osoby nad 65 rokov boli medzi obeťami zastúpené zhodne (po 10 %). Obeťami úmyselného ublíženia na zdraví boli prevažne muži (75 %). Ženy (25 %) boli v prevažnej miere obeťami domáceho násillia a ublíženia na zdraví pri lúpežných prepadnutiach a znásilneniach.

2.3. *SWOT analýza prevencie kriminality*

SWOT analýza ako nástroj strategického plánovania bola využitá na hodnotenie silných a slabých stránok, príležitostí a hrozieb, ktoré spočívajú v súčasnom systéme prevencie kriminality v Slovenskej republike. Na jej vyhotovení sa spolupodieľali koordinátori prevencie kriminality na jednotlivých jej úrovniach. SWOT analýza poukazuje na čiastkový pokrok v systémovom zabezpečení úloh prevencie kriminality. Odkrýva však slabé stránky hlavne v práci s médiami a vzdelávacími inštitúciami. Poukazuje na nedoriešenie povinnosti samosprávy pri plnení úloh na úseku prevencie kriminality. Naznačuje, že nesystémové riešenie sociálno-patologických javov, nedostatočná aplikačná prax vybraných trestnoprávných inštitútov a prejavy apatie občanov sú nosnými hrozbami zvýšenia úrovne kriminality a inej protispoločenskej činnosti. Reakciou na hrozby je nárast preventívnych aktivít smerovaný do oblasti vzdelávania, vedy a výskumu ako príležitosti pre zvýšenie úrovne kontroly kriminality (príloha č. 2).

2.4. *Systém prevencie kriminality*

Teoretické východiská stratégie zostávajú aj pre ďalšie obdobie nezmenené. Z hľadiska kvalifikácie podľa štádia vývoja (kriminálneho) problému a zároveň podľa okruhu adresátov preventívnych aktivít sa prevencia kriminality realizuje ako primárna, sekundárna a terciárna prevencia kriminality.

Primárna prevencia kriminality zahŕňa predovšetkým výchovné, vzdelávacie, voľno časové, osvetové a poradenské aktivity zamerané najmä na najširšiu verejnosť. Zapojenie občanov do aktívneho spôsobu zvyšovania vlastnej bezpečnosti a bezpečnosti svojho okolia. Zvláštnu pozornosť venuje pozitívnemu ovplyvňovaniu najmä detí a mládeže (napr. využívanie voľného času, možnosti športového vyžitia). Ťažiskom primárnej prevencie kriminality sú rodina, školy a lokálne spoločenstvá.

⁶⁾ Súhrnná správa o stave rodovej rovnosti na Slovensku za rok 2010.

Sekundárna prevencia kriminality sa zaoberá rizikovými jedincami, skupinami osôb, u ktorých je zvýšená pravdepodobnosť, že sa stanú páchatelmi alebo obeťami trestnej činnosti (špecializovaná sociálna starostlivosť), inej protispoločenskej činnosti (napr. drogová a alkoholová závislosť, záškoláctvo, šikanovanie, patologické hráčstvo, vandalizmus, interetnické konflikty, dlhodobá nezamestnanosť) a príčinami kriminogénnych situácií.

Terciárna prevencia kriminality sa uskutočňuje resocializáciou osôb narušených kriminalitou a inou protispoločenskou činnosťou, t. j. pôsobením na osoby, ktoré už spáchali, alebo na ktorých už bol spáchaný trestný alebo iný protispoločenský čin, s cieľom udržať dosiahnuté výsledky predchádzajúcich intervencií a rekonštrukcie nefunkčného sociálneho prostredia. Realizuje sa v sociálnej oblasti s cieľom pomôcť obetiam alebo páchatelom opätovne sa začleniť do spoločnosti formou resocializácie (psychologická, psychiatrická pomoc, zdravotná pomoc, pomoc pri pracovnom uplatnení vrátane rekvalifikácie, sociálne a rodinné poradenstvo, pomoc pri získavaní bývania a pod).

Primárna, sekundárna a terciárna prevencia kriminality sa realizuje najmä prostredníctvom preventívnych aktivít uvedených v prílohe č. 3, ktoré sú členené podľa ich obsahového zamerania na aktivity sociálnej, situačnej a viktimačnej prevencie kriminality.

Sociálna prevencia kriminality je všeobecnou prevenciou všetkých prejavov kriminality a iných protispoločenských činov. Aktivity ovplyvňujú proces socializácie a sociálnej integrácie a sú zamerané na zmenu nepriaznivých spoločenských a ekonomických podmienok, ktoré sú považované za kľúčové príčiny páchania trestnej činnosti. Aktivity sociálnej prevencie kriminality sú realizované vo vzťahu k verejnosti, vekovým, sociálnym a marginalizovaným skupinám, rodine, deťom a mladistvým, osobám v penitenciárnej a postpenitenciárnej starostlivosti.

Situačná prevencia kriminality je špecificky orientovaná na riešenie kriminality, ochranu verejného poriadku, zdravia, života a majetku objektov prevencie. Aktivity vychádzajú z predpokladu, že určité druhy kriminality sa objavujú v určitej dobe, na určitých miestach a za určitých okolností. Prostredníctvom opatrení režimovej, fyzickej a technickej ochrany sa snažia kriminogénne podmienky minimalizovať. Najefektívnejšie pôsobia pri obmedzovaní majetkovej trestnej činnosti.

Viktimačná prevencia kriminality vychádza z konceptu bezpečného správania, diferencovaného s ohľadom na rôzne kriminálne situácie a psychickú pripravenosť ohrozených osôb. Ide o skupinové a individuálne zdravotné, psychologické a právne poradenstvo, tréning v obranných technikách a propagácii technických možností ochrany pred trestnou činnosťou.

2.5. Veda, výskum a vzdelávanie v prevencii kriminality

Trend budovania spoločnosti čerpajúcej z poznatkov a odporúčaní zahraničných a domácich inštitúcií v oblasti prevencie kriminality potvrdzuje narastajúci záujem o efektívne preventívne opatrenia na vedeckej základni. Význam výskumu pre prevenciu kriminality potvrdzuje aj zriadenie Informačného centra na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky. Jeho cieľom je centrálné spracúvanie údajov o kriminalite a inej protispoločenskej činnosti. Tieto údaje získava od orgánov verejnej moci a iných právnych subjektov, ktoré pôsobia v Slovenskej republiky, ako aj od príslušných orgánov a organizácií v zahraničí. Informačné centrum sa sústreďuje predovšetkým na potláčanie rôznych foriem trestnej činnosti s dôrazom na obchodovanie s ľuďmi.

2.6. Finančné zabezpečenie prevencie kriminality

Prevencia kriminality je z hľadiska realizácie veľmi rozsiahla a jej viacdimenzionálny rozmer si vyžaduje multidisciplinárny prístup aj v oblasti jej finančného zabezpečenia. Ako

základný zdroj finančných prostriedkov na realizáciu prevencie kriminality na národnej, regionálnej a miestnej úrovni slúžili finančné prostriedky príslušných subjektov prevencie kriminality pôsobiacich na týchto úrovniach (bod 3.5.). Realizácia preventívnych opatrení potvrdila nutnosť budovania stabilného systému financovania prevencie kriminality nielen zo štátneho rozpočtu, ale aj z rozpočtov samospráv a Európskej únie (bod 3.2.1).

2.7. *Zahraničné odporúčania, spolupráca s medzinárodnými organizáciami*

V súlade s dokumentmi Európskej únie, OSN a iných medzinárodných organizácií Slovenská republika realizuje aktivity v oblastiach plnenia záväzkov, participácie a podpory aktivít medzinárodných organizácií, prenosu a využívania najlepšej praxe a efektívnych postupov v prevencii kriminality s cieľom znižovania kriminality, ako aj rozvíjanie bilaterálnej spolupráce.

V zmysle Stratégie vnútornej bezpečnosti Európskej únie prijatej Radou pre spravodlivosť a vnútorné veci a schválenej Európskou radou v roku 2010 „predchádzanie trestným činom znamená riešenie hlavných príčin, a nie len trestných činov a ich následkov“. Uvedená stratégia zvyrazňuje nevyhnutnú spoluprácu orgánov presadzovania práva a orgánov pohraničnej stráže, justičných orgánov a iných útvarov, napr. v odvetviach zdravotníctva, sociálnych vecí a civilnej ochrany. Práve z tohto dôvodu bol pri zabezpečovaní bezpečnostnej politiky najmä v oblasti prevencie kriminality uplatňovaný široký prístup, zahŕňajúci nielen orgány presadzovania práva, ale aj inštitúcie a odborníkov na národnej, regionálnej a miestnej úrovni.

S cieľom prenosu informácií a rozvíjania spolupráce pri znižovaní kriminality je od roku 2001 zriadená Európska sieť pre prevenciu kriminality (European Crime Prevention Network) (ďalej len „EUCPN“), ktorá predstavuje spoluprácu a výmenu informácií a skúseností medzi členskými štátmi a medzinárodnými organizáciami. Cieľom EUCPN je prispievať k rozvoju rôznych aspektov predchádzania trestnej činnosti na úrovni Európskej únie a podporovať tieto aktivity nielen na národnej, ale i na miestnej úrovni. Skúsenosti členských štátov EUCPN potvrdili nutnosť rozvíjať spoluprácu so školami, univerzitami, ale aj so súkromným sektorom, ktoré sa vlastnými formami a metódami podieľajú na utlmovaní kriminality v spoločnosti.

Rada EUCPN vypracovala viacročnú stratégiu platnú do roku 2015, ktorú je potrebné postupne zapracovať do ročných pracovných programov a akčných plánov. Týmto napĺňa výzvu prispievať k rozvoju a podpore multidisciplinárneho a preventívneho prístupu riešenia problémov kriminality a pocitu ohrozenia bezpečnosti občanov na celoeurópskej úrovni. Členské štáty Európskej únie sa zaviazali plniť úlohy stanovené v ročných pracovných programoch a v akčných plánoch a tak napomáhať implementácii odporúčaní EUCPN do praxe v prevencii kriminality v ich vlastných podmienkach. Ročné pracovné programy zahŕňajú vytvorenie širokej databázy kontaktných miest – expertov a vedeckých pracovníkov v oblasti prevencie kriminality z každého členského štátu. Uvedená databáza pomáha zlepšieniu informovanosti spolupracovníkov na európskej, národnej a miestnej úrovni o výsledkoch výskumov a odporúčaní najlepšej praxe prostredníctvom webovej stránky EUCPN www.eucpn.org zverejňuje úspešné projekty (príloha č. 5 vybrané projekty), organizovaním konferencií a seminárov aj v spolupráci s medzinárodnými organizáciami, aktívnymi v prevencii kriminality.

Ďalšími medzinárodnými subjektmi, s ktorými Slovenská republika spolupracuje v oblasti prevencie kriminality a ochrany ľudských práv, sú Rada Európy a Komisia OSN pre prevenciu kriminality a trestnú justíciu (UN CCPCJ). Súčasťou ich činnosti je príprava medzinárodných dohovorov a dokumentov, ktoré jednotlivé členské štáty implementujú a komisia ich implementáciu pravidelne vyhodnocuje. Hlavným záväzkom krajín voči OSN je rozvíjanie stratégií prevencie kriminality nielen na národnej, ale i na medzinárodnej úrovni.

Na regionálnej úrovni v súčasnosti spolupracuje Rada vlády pre prevenciu kriminality predovšetkým s obvodnými úradmi v pôsobnosti Ministerstva vnútra Slovenskej republiky na krajskej úrovni, z regionálnymi orgánmi špecializovanej štátnej správy prostredníctvom zainteresovaných ústredných orgánov štátnej správy a ďalej s územnou samosprávou na regionálnej a miestnej úrovni.

2.8. Zhrnutie východísk

Na základe analýzy kriminality, SWOT analýzy, využívaného systému prevencie, skúseností preventívnej praxe a odporúčaní medzinárodných organizácií je možné východiská prevencie kriminality zhrnúť nasledovne:

- úroveň kriminality nasvedčuje, že ju naďalej ovplyvňuje množstvo faktorov (ekonomický vývoj spoločnosti, sociálna situácia obyvateľstva, kultúrnosť prostredia, demografický vývoj a pod.),
- existencia latentných a evidovaných foriem kriminality a inej protispoločenskej činnosti si vyžaduje participáciu všetkých štátnych, samosprávnych orgánov, inštitúcií vedy a výskumu a záujmových a neziskových organizácií pri hľadaní efektívnych nástrojov represie a prevencie kriminality,
- pokračujúci nárast podielu páchatel'ov majetkovej a násilnej kriminality z rizikových skupín (nezamestnaní a recidivisti) poukazuje na potrebu vyváženosti nástrojov represie a prevencie kriminality,
- podiel rizikových skupín (deti, mládež, ženy, seniori, sociálne vylúčené komunity) ako obetí kriminality si vyžaduje ich ciele'nú ochranu,
- stále je aktuálna potreba zvyšovania bezpečnosti miest, obcí, občanov a ich majetku,
- potreba intenzívnej podpory orgánov vedy, výskumu a vzdelávania pri hľadaní efektívnych foriem prevencie kriminality,
- narastajúci počet podporených aktivít prevencie kriminality orgánmi štátnej správy si vyžaduje vytvorenie viaczložkového systému financovania preventívnych aktivít, pričom jeho súčasťou by mali byť predovšetkým orgány samosprávy, neziskového a podnikateľského sektora,
- potreba zainteresovania všetkých druhov elektronických a printových médií na obmedzení propagácie negatívnych hrdinov a prejavov jednotlivých druhov kriminality,
- v podmienkach globalizácie spoločnosti má kriminalita (najmä organizovaný zločin, obchodovanie s ľuďmi, so zbraňami, krádeže áut, falšovanie peňazí, osobných dokladov a pod.) medzinárodný charakter, a preto aj prevencia kriminality sa musí realizovať v rámci medzinárodnej spolupráce.

Uvedené východiská sú determinujúce pre smerovanie novej stratégie na nasledujúce obdobie 2012 - 2015.

3. Stratégia na roky 2012 - 2015

Stratégia predstavuje vyvážený, komplexný a koordinovaný súbor preventívnych, sociálnych, vzdelávacích a kontrolných opatrení na národnej, regionálnej a miestnej úrovni, pričom stanovuje strategický postup pri riešení kriminality ako celospoločenského problému. Je predovšetkým orientovaná na zvýšenie podielu zainteresovaných subjektov prevencie kriminality na riešení aktuálnych celospoločenských problémov vyplývajúcich z kriminality v Slovenskej republike. Vytvára predpoklady pre realizáciu preventívnej politiky Slovenskej republiky ako neodmysliteľnej súčasť bezpečnostnej politiky Slovenskej republiky, ktorej cieľom je dosiahnutie kontroly kriminality prostredníctvom koordinácie komplementárneho súboru represívnych a nerepresívnych prostriedkov. Zaoberá sa postupmi na znižovanie výskytu sociálno-patologických javov, motívov a príležitostí na páchanie trestných činov.

Zvýrazňuje potrebu komplexného a koordinovaného riešenia úloh prevencie kriminality štátnymi orgánmi a orgánmi samosprávy s väzbou na mimovládne organizácie, vzdelávacie a vedecké ustanovizne.

Stratégia stanovením štyroch základných priorít akceptuje potreby a záujmy občanov, medzinárodné záväzky Slovenskej republiky pri riešení kriminality. Prostredníctvom načrtnutia základných smerov aktivít v oblasti prevencie kriminality predstavuje východisko pre spracovanie príslušných koncepčných materiálov na úrovni vybraných orgánov ústrednej štátnej správy a na krajskej a miestnej úrovni.

3.1. Princípy stratégie

Stratégia vychádza zo základných princípov prevencie kriminality, ktorými sú:

- jednota represie a prevencie na dosiahnutie kontroly kriminality a inej protispoločenskej činnosti prostredníctvom komplementárneho súboru represívnych a nerepresívnych prostriedkov,
- koordinácia prevencie, pričom zvýrazňuje potrebu komplexného a koordinovaného riešenia úloh prevencie kriminality štátnymi orgánmi a orgánmi samosprávy s väzbou na mimovládne organizácie, vzdelávacie a vedecké ustanovizne,
- aktualizácia a objektivizácia aktivít prevencie kriminality, ktorá sa opiera o aktuálny stav vývoja kriminality, o materiálne, ekonomické a personálne podmienky, za akých je prevencia kriminality zabezpečovaná,
- plánovitosť a cielenosť aktivít prevencie kriminality, ktoré reagujú na potreby verejnosti, pričom ťažisko realizácie prevencie kriminality je položené na praktickú úroveň, opierajúcu sa o medzinárodné skúsenosti a spoluprácu subjektov prevencie kriminality na medzinárodnej a vnútroštátnej úrovni.

3.2. Strategický cieľ

Cieľavedome, komplexne a koordinovane pôsobiť na príčiny a podmienky, ktoré umožňujú páchanie kriminality a inej protispoločenskej činnosti, s cieľom jej predchádzania, potlačania a zamedzovania.

Strategický cieľ sa dosiahne prostredníctvom:

- prijatia opatrení legislatívneho ako i nelegislatívneho charakteru účinnej prevencie kriminality, (napr. novela zákona o prevencii kriminality, inštitucionálne zabezpečenie v regiónoch a predovšetkým vytvoriť dlhodobý finančný mechanizmus na implementáciu navrhovaných aktivít),
- inštitucionálneho zabezpečenia na ministerstvách a ostatných ústredných orgánoch štátnej správy, miestnych orgánoch štátnej správy a orgánoch územnej samosprávy na implementáciu medzinárodnej, európskej a národnej politiky prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti,
- vytvorenia systému analytických, monitorovacích a kontrolných mechanizmov systematického zisťovania účinnosti a efektivity prijímaných opatrení a ich zefektívnenie prostredníctvom rozpracovania stratégie na vlastné podmienky;
- zvyšovania informovanosti a povedomia o prevencii kriminality a inej protispoločenskej činnosti,
- zapojenia všetkých zainteresovaných subjektov vrátane občianskej spoločnosti do všetkých procesov súvisiacich s prijímaním, realizáciou a monitorovaním nástrojov a postupov vytváraných s cieľom účinnej prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti.

3.2.1 Špecifické ciele

Zámerom stratégie je prostredníctvom **špecifických cieľov** implementovať prevenciu kriminality a inej protispoločenskej činnosti do systému nasledovne:

- Dobudovať komplexný a koordinovaný systém prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti štátnymi orgánmi a orgánmi územnej samosprávy v spolupráci s mimovládnyimi organizáciami, cirkvami, vzdelávacími a vedeckými ustanovizňami s podnikateľskou sférou.
- Aktivizovať samosprávne orgány na ochranu bezpečnosti občanov, verejného poriadku a prevencie kriminality v krajoch a znižovať rozsah a závažnosť trestnej a inej protispoločenskej činnosti a obciach (najmä začlenením prevencie kriminality do programových dokumentov krajoch a obcí).
- Podporovať a využívať pôsobenie mimovládnych organizácií a cirkevných organizácií v tých oblastiach, kde štátne a samosprávne orgány nemôžu preventívne aktivity zabezpečiť.
- Použiť elektronické a printové médiá na celoštátnej, regionálnej a miestnej úrovni (televízia, rozhlas, internet, tlačoviny) ako významného prostriedku prevencie kriminality.
- Vytvoriť viacdrojové financovanie prevencie kriminality (dotácie ústredných orgánov štátnej správy, územnej samosprávy, ale aj možné partnerstvo medzi orgánmi samosprávy, mimovládnyimi organizáciami a podnikateľskou sférou pri podpore preventívnych aktivít).
- Plniť medzinárodné záväzky v oblasti prevencie kriminality.
- Vytvoriť celospoločenské kontrolné mechanizmy účinnosti a efektivity realizovaných úloh (aktivít).

3.3. *Nástroje a metódy*

Pre realizáciu stratégie je dôležité implementovať adekvátne efektívne nástroje, metódy a mechanizmy zodpovedajúce jej cieľu a zámerom, a to najmä:

- zefektívnenie príslušnej právnej úpravy v oblasti prevencie kriminality ako nástroja realizácie stratégie,
- posilnenie inštitucionálnych mechanizmov ako základného predpokladu implementácie národnej stratégie na všetkých úrovniach,
- alokácia dostatočných finančných prostriedkov na preventívne aktivity,
- vytvorenie konkrétnych plánov ako základnej metódy implementácie stratégie. Plány musia obsahovať kroky (opatrenia, odporúčania, úlohy) s určením zodpovedných subjektov, termínom realizácie, ako aj definovaním predpokladanej výšky finančných nákladov s definovaním monitorovacích ukazovateľov.

3.4. *Objekty prevencie kriminality*

Objekty, na ktoré sú jednotlivé preventívne aktivity a opatrenia zamerané, sú samotné osoby (cieľové skupiny) alebo kriminogénne faktory. Týmito objektmi sú:

- páchatelia (najmä deti, mládež, recidivisti, páchatelia so základným vzdelaním a sociálne vylúčené komunity),
- obeť (najmä deti, mládež, ženy, rodiny s prejavmi sociálnej patológie, telesne postihnutí, seniori a sociálne vylúčené komunity, osamelo žijúce osoby, cudzincov a príslušníkov náboženských, národnostných a etnických menšín),

- potenciálni páchatelia alebo obeť (rizikovní jednotlivci a skupiny, deti, mládež, dospelí s vysokou pravdepodobnosťou, že budú páchať trestnú alebo inú protispoločenskú činnosť, resp. sa stanú obeťami kriminality),
- kriminogénne faktory (situácie, príčiny a podmienky páchania kriminality, ktoré je žiaduce zmeniť tak, aby boli čo možno najmenej rizikové, t. j. kriminogénne).

3.5. *Subjekty prevencie kriminality*

Subjektmi prevencie kriminality⁷⁾ sú orgány, organizácie a inštitúcie, ktoré sú realizátormi preventívnych aktivít a opatrení uskutočňovaných samostatne alebo v partnerstve na národnej, regionálnej a miestnej úrovni. Týmito subjektmi sú:

- orgány štátnej správy na všetkých úrovniach,
- orgány regionálnej a miestnej samosprávy,
- verejnoprávne inštitúcie,
- výskumné a expertné organizácie a inštitúcie,
- súdy, prokuratúra,
- výchovno-vzdelávacie inštitúcie,
- mimovládne organizácie, občianske združenia, neziskové organizácie a cirkvi.

Ich úlohou je iniciovať, realizovať a monitorovať v rámci svojej pôsobnosti tvorbu opatrení na odstraňovanie príčin a podmienok, ktoré vyvolávajú alebo umožňujú páchať kriminalitu a inú protispoločenskú činnosť, s cieľom ich predchádzania, potlačania a zamedzovania. Súčasne v rámci svojej pôsobnosti zabezpečujú najmä dostatočné finančné, materiálne a technické prostriedky na výkon preventívnych aktivít.

3.6. *Priority prevencie kriminality*

Cieľom prevencie kriminality je predchádzať kriminalite a inej protispoločenskej činnosti tak, aby sa občania nestávali jej obeťami a aby sa zvyšoval pocit ich bezpečia. Na dosiahnutie tohto cieľa je dôležité odstraňovať príležitosti pre trestnú a inú protispoločenskú činnosť. Z dôvodu medzinárodných záväzkov štátu, ale aj z dôvodu spoločenskej objednávky občianskej spoločnosti sú stanovené nasledovné priority prevencie kriminality:

1. **znižovanie miery a závažnosti kriminality a inej protispoločenskej činnosti** (najmä: závažná a organizovaná trestná činnosť; obchodovanie s drogami; počítačová kriminalita; obchodovanie s ľuďmi; sexuálne vykorisťovanie detí a detská pornografia; hospodárska a majetková trestná činnosť, korupcia; obchodovanie so zbraňami a cezhraničná trestná činnosť; násilie na ženách);
2. **zvyšovanie bezpečnosti miest a obcí** (začleňovanie prevencie kriminality do koncepcií rozvoja krajov a obcí; zvyšovanie kvality sociálnych vzťahov; zvyšovanie pocitu bezpečia obyvateľov a návštevníkov);
3. **eliminácia sociálne patologických javov v rizikových skupinách** (deti a mládež ohrozené kriminalitou a sociálne patologickými javmi; rodina; seniori; sociálne vylúčené komunity, t. j. nezamestnaní, bezdomovci, zdravotne a telesne postihnutí, osoby prepustené z výkonu trestu; prvopáchatelia trestných činov; recidivisti);
4. **eliminácia propagácie kriminality a inej protispoločenskej činnosti prostredníctvom všetkých druhov médií** (film, televízia, rozhlas, internet, tlačoviny).

⁷⁾ Štruktúra riadenia subjektov prevencie kriminality v SR k 1.3.2011; sekretariát Rady vlády SR pre prevenciu kriminality a Ing. Anna Barčíková, Žilinská univerzita v Žiline, Fakulta špeciálneho inžinierstva, Katedra bezpečnostného manažmentu.

3.7. Úlohy subjektov prevencie kriminality

3.7.1. Národná úroveň

Úlohou subjektov prevencie kriminality na národnej úrovni je koordinovať preventívne aktivity na národnej a celospoločenskej úrovni. Koordinačným orgánom prevencie kriminality na národnej úrovni je rada, ktorá je poradným, iniciatívnym, koordinačným a odborným orgánom vlády pre oblasť prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti. Zloženie, činnosť a úlohy rady upravuje zákon o prevencii kriminality a štatút rady⁸⁾. Rada zriaďuje na národnej úrovni expertné skupiny, ktoré sa zameriavajú na koordináciu a riešenie zverených úloh. Preventívne opatrenia a aktivity riešené expertnými skupinami koordinujú vecne príslušné ústredné orgány štátnej správy v spolupráci so subjektmi pôsobiacimi v danej oblasti na národnej, regionálnej a miestnej úrovni najmä v rámci štátnej správy, samosprávy, neziskového a podnikateľského sektora a vedeckých a vzdelávacích inštitúcií.

Realizáciu rezortných úloh prevencie kriminality zabezpečujú ústredné orgány štátnej správy, ktorými sú: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Ministerstvo obrany Slovenskej republiky, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky, Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky, Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky a Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky.

Na plnenie stratégie, jej cieľov a úloh uvedených v prílohe č.1 a ďalších úloh vo svojej pôsobnosti, ktoré si určia vybrané ústredné orgány štátnej správy v súlade **s prioritami a cieľmi stratégie**, ústredné orgány štátnej správy rozpracujú stratégiu na svoje podmienky a predkladajú rade správu o plnení úloh za predchádzajúci kalendárny rok. Realizácia úloh z rezortnej stratégie je zabezpečovaná prostredníctvom „Plánu úloh prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti vybraného ústredného orgánu štátnej správy na príslušný kalendárny rok“, ktorý spracuje príslušný rezort. Plán úloh obsahuje definovanie konkrétnych aktivít, opatrení (národné programy, celospoločenské a rezortné stratégie, koncepcie a programy, súčinnostné programy) s určením zodpovedných subjektov, termínom realizácie, ako aj definovaním predpokladanej výšky finančných nákladov potrebných na ich dosiahnutie z vlastných, prípadne externých zdrojov a definovaním monitorovacích ukazovateľov.

3.7.2. Regionálna úroveň

Koordinačným orgánom prevencie kriminality na regionálnej úrovni je obvodný úrad v sídle kraja, ktorý v spolupráci s vyšším územným celkom rozpracúva stratégiu v súlade **s prioritami a cieľmi** na podmienky kraja a predkladá rade správu o plnení úloh. Ďalšie činnosti v oblasti prevencie kriminality zabezpečuje v spolupráci s inými miestnymi orgánmi štátnej správy, vyšším územným celkom a ďalšími subjektmi na regionálnej úrovni prostredníctvom „Krajskej komisie pre prevenciu kriminality a inú protispoločenskú činnosť“. Krajská komisia je poradným, iniciatívnym, koordinačným a odborným orgánom obvodného úradu v sídle kraja a úlohy vyplývajúce zo štatútu sú realizované v rámci územnej pôsobnosti príslušného kraja.

⁸⁾ Štatút Rady vlády Slovenskej republiky pre prevenciu kriminality, uznesenie vlády SR č. 489/2010 v znení uznesenia vlády SR č. 162 zo dňa 2.3.2011

Obvodný úrad v sídle kraja realizuje úlohy v oblastiach koordinácie, finančného zabezpečenia, spolupráce podľa zákona o prevencii kriminality a ďalšie úlohy v oblasti vzdelávania, vedy a výskumu.

Ďalším orgánom prevencie kriminality na regionálnej úrovni je vyšší územný celok, ktorý spolupracuje s obvodným úradom v sídle kraja na rozpracovaní stratégie prevencie kriminality na podmienky kraja a vykonáva pôsobnosť v oblasti prevencie kriminality.⁹⁾ Zároveň sa vyššiemu územnému celku odporúča v organizáciách vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti realizovať úlohy a aktivity, ktoré sú uvedené v prílohe č.1 a č.3 stratégie.

3.7.3. Miestna úroveň

V záujme komplexného riešenia prevencie kriminality sú obsahom stratégie aj odporúčania¹⁰⁾ a aktivity uvedené v prílohe č.1 a č.3 stratégie pre orgány miestnej a regionálnej samosprávy. Koordinačným orgánom prevencie kriminality na miestnej úrovni je mesto, resp. obec, mestská časť. Na realizáciu aktivít samospráv na miestnej úrovni v oblasti prevencie kriminality sa mestám, resp. obciam, mestským častiam odporúča začleniť preventívne aktivity do činnosti zriadených komisií orgánov samosprávy, ako poradných, iniciatívnych a kontrolných orgánov mestského, resp. obecného zastupiteľstva. V rámci svojej činnosti v oblasti prevencie kriminality samosprávne orgány vykonávajú pôsobnosť podľa zákonnej úpravy.

4. Záver

Kriminalita a iná protispoločenská činnosť bráni rozvoju spoločnosti, ničí sociálny a ľudský kapitál, zhoršuje kvalitu života. Ničí vzťah dôvery medzi ľuďmi a štátom čím podkopáva demokraciu a ohrozuje štát. Má negatívny dopad aj na podnikateľské prostredie, a to v podobe sociálnej nestability a zvyšovania nákladov na podnikanie. Je preto nevyhnutné zo strany všetkých zainteresovaných subjektov spoločnosti vytvárať také predpoklady, ktoré budú viesť k predchádzaniu kriminalite a inej protispoločenskej činnosti v záujme zvyšovania kvality života všetkých obyvateľov.

⁹⁾ § 9 zákona č. 583/2008 Z. z.

¹⁰⁾ Dokument R/87/19 Výboru ministrov Rady Európy.

Úlohy ústredných orgánov štátnej správy a odporúčania pre vyššie územné celky a obce na roky 2012 - 2015 podľa priorít

Priorita č. 1

Znižovanie miery a závažnosti kriminality a inej protispoločenskej činnosti

A. Všeobecné úlohy ústredných orgánov štátnej správy¹¹⁾

1. Zpracovávať problematiku prevencie kriminality do všeobecne záväzných právnych predpisov.
2. Vykonávať prevenciu kriminality v pôsobnosti rezortov určeným pracoviskom ústredného orgánu štátnej správy v súčinnosti s miestnou štátnou správou a mimovládnyimi organizáciami, vedeckými, vzdelávacími ustanovizňami a podnikateľským sektorom.
3. Predkladať na rokovania rady a jej expertných skupín informácie o svojich špecificky zameraných preventívnych projektoch a programoch s návrhmi na zosúladenie so špecificky zameranými preventívnymi projektmi a programami v pôsobnosti iných subjektov prevencie.
4. Vytvárať podmienky pre plánovanie a realizáciu preventívnych opatrení subjektov v riadiacej pôsobnosti príslušných rezortov.
5. Podporovať mimovládne organizácie pri realizácii aktivít prevencie kriminality najmä v oblasti sociálnej a viktimačnej prevencie.
6. Budovať partnerskú spoluprácu pri viac zdrojovom financovaní preventívnych projektov s možným využitím finančných prostriedkov územnej samosprávy, mimovládnych organizácií a podnikateľskej sféry.
7. Zabezpečovať úlohy vo vzťahu k Európskej sieti pre prevenciu kriminality (ďalej v texte EUCPN)¹²⁾, OSN a k iným medzinárodným organizáciám a zahraničným inštitúciám.
8. Využívať poznatky najlepšej praxe štátov zastúpených v EUCPN a v iných medzinárodných organizáciách pri ovplyvňovaní výskytu sociálno-patologických javov, motívov a príležitostí k páchaniu trestných a iných protispoločenských činov.
9. Aplikovať najnovšie trendy a poznatky o vývoji represívnych a preventívnych aktivít orgánov a inštitúcií EÚ a Rady Európy najmä k aktuálnym otázkam vo vzťahu k výberu daní.

Termín: 2012 - 2015

B. Špecifické úlohy ústredných orgánov štátnej správy

Ministerstvo vnútra SR

1. Zabezpečiť novelizáciu zákona č. 583/2008 Z. z. o prevencii kriminality a inej protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
2. Vytvoriť jednotný systém evidencie a štatistického vykazovania priestupkov v spolupráci so všetkými zainteresovanými ministerstvami.
3. Skvalitňovať bezpečnostný systém v azylových zariadeniach (technické, organizačné a personálne opatrenia v prospech zvýšenej ochrany žiadateľov o udelenie azylu).

¹¹⁾ Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR, Ministerstvo financií SR, Ministerstvo hospodárstva SR, Ministerstvo obrany SR, Ministerstvo kultúry SR, Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, Ministerstvo práce sociálnych vecí a rodiny SR, Ministerstvo školstva, vedy a výskumu SR, Ministerstvo zdravotníctva SR, Ministerstvo vnútra SR, Ministerstvo životného prostredia SR.

¹²⁾ Rozhodnutie Rady 2009/902/SVV

Termín: 2012 - 2015

Ministerstvo hospodárstva SR

1. Riešiť aktuálne otázky prevencie kriminality v oblasti hospodárstva s dôrazom na ochranu spotrebiteľa, ochranu drahých kovov, prevenciu pri dovoze a vývoze nebezpečných chemických látok a prípravkov, prekursorov a drog, pri obchodovaní a preprave vojenského materiálu, pri závažných priemyselných haváriách.

Termín: 2012 - 2015

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

1. Riešiť aktuálne otázky prevencie kriminality rizikových skupín obyvateľstva s dôrazom na predchádzanie a riešenie chudoby a ich sociálneho vylúčenia, na pomoc deťom a ich rodinám na efektívnosť poskytovaných služieb obetiam násilia prostredníctvom centier krízovej intervencie a poradenských služieb a na zvýšenie efektivity výkonu opatrení sociálnej kurately.
2. Vytvoriť Koordinačno-metodické centrum pre prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách a v rodinách.
3. Vytvoriť non - stop národnú bezplatnú poradenskú telefónnu linku, ktorá bude zameraná na telefonickú krízovú intervenciu pre ženy a rodiny zažívajúce násilie.
4. Podporovať a skvalitniť výkon poradensko-intervenčných centier na regionálnej úrovni.

Termín: 2012 - 2015

Ministerstvo kultúry SR

1. Poskytovať súčinnosť Národnej ústredni Interpolu v Bratislave vo veci žiadosti o preverovanie pôvodu zadržaných predmetov kultúrnej hodnoty alebo vo veci pátrania po odcudzených predmetoch kultúrnej hodnoty.
2. Sledovať mediálne výstupy, ktoré môžu propagovať nezákonné konanie, podávať trestné oznámenia, spolupracovať a poskytovať súčinnosť orgánom činným v trestnom konaní.
3. Spolupracovať s Pamiatkovým úradom Slovenskej republiky (vrátane krajských pamiatkových úradov) s Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky a Policajným zborom Slovenskej republiky na potláčaní kriminality v oblasti ochrany kultúrneho dedičstva, najmä v oblasti nelegálnej archeológie, nezákonného vývozu predmetov kultúrnej hodnoty do zahraničia či ochrane nehnuteľných kultúrnych pamiatok.

Termín: 2012 - 2015

Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR

1. Riešiť aktuálne otázky prevencie kriminality v oblasti dopravy s dôrazom na bezpečnosť prepravovaných osôb a ochranu prepravovaných tovarov v cestnej, leteckej vodnej, železničnej a integrovanej doprave, efektívny regionálny rozvoj bez prejavov korupcie, kvalitu cestovného ruchu, ochranu životného prostredia a predchádzanie budovania nelegálnych stavieb s dôrazom na bezpečnosť detí a mládeže.
2. Vypracovať príslušnú legislatívu a zabezpečiť dôsledné vyšetrenia tzv. čiernych stavieb.
3. Prijatť opatrenia proti praniu špinavých peňazí (Slovenská pošta a. s.).

Termín: 2012 - 2015

Ministerstvo financií SR

1. Vypracovať analýzu súčasného stavu v oblasti zamedzenia colným a daňovým únikom na vonkajšej hranici Európskej únie s Ukrajinou (slovensko-ukrajinská hranica), trendov, spôsobov a foriem pašovania tovaru cez vonkajšiu hranicu Európskej únie s poukazom na problémové oblasti pri ochrane vonkajšej hranice s konkrétnymi návrhmi riešení na zníženie miery a závažnosti kriminality.
2. Vypracovať analýzu súčasného stavu materiálno-technického zabezpečenia hraničných priechodov vrátane návrhov na výmenu zastaranej techniky a nákup nových, modernejších technických zariadení a prístrojov, prostredníctvom ktorých bude výkon colnej kontroly na vonkajšej hranici Európskej únie zabezpečený efektívnejšie.
3. Riešiť aktuálne otázky prevencie kriminality pri výbere daní, dodržiavaní colných predpisov, praní špinavých peňazí, financovaní terorizmu, predchádzaní počítačovej kriminality a korupcie.
4. Využívať rizikové analýzy vrátane majetkovo-personálneho prepojenia osôb, ako preventívneho opatrenia na odhaľovanie rizikových daňových subjektov.

Termín: 2012-2015

Ministerstvo životného prostredia SR

1. Riešiť zachovanie prírodného dedičstva a zabezpečovať ochranu vybraných oblastí životného prostredia.

Termín: 2012 - 2015

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR

1. Riešiť aktuálne otázky prevencie kriminality v oblasti pôdohospodárstva s dôrazom na prevenciu bezpečných potravín a krmív, lesov a pôdy, lesnej zveri, vodného a lesného hospodárstva, sociálny a ekonomický rozvoj vidieka, spracovania dreva.

Termín: 2012 - 2015

Ministerstvo spravodlivosti SR

1. Prehodnotiť legislatívu mediácie a probácie v trestnom práve, prehodnotiť systém efektivity výkonu alternatívnych trestov, trestu domáceho väzenia, nastaviť systém motivácie a odmeňovania odsúdených a osôb vo väzbe, prehodnotiť operatívu v oblasti nastavenia systému vzdelávania odsúdených a osôb vo väzbe, prehodnotiť výkon operatívy Zboru väzenskej a justičnej stráže s ohľadom na postpenitenciárnu starostlivosť a redukciu recidívy.
2. Zabezpečiť súčinnosť pri projekte vybudovania špeciálneho zariadenia pre zabezpečenie starostlivosti o duševne chorých a nebezpečných páchatel'ov sexuálnych zločinov a recidivistov.
3. Podporiť projekty zavádzania efektívnych komunitných modelov prevencie eskalovaných právnych konfliktov a kriminality v komunitách.

Termín: 2012 - 2015

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR

1. Metodicky usmerňovať výchovno-vzdelávací proces v oblasti prevencie rizikového správania sa detí a ochrany pred sociálno-patologickými javmi a kriminalitou páchanou na deťoch a mládeži a kriminalitou, páchanou deťmi a mládežou.
2. Podporovať realizáciu špecifických preventívnych projektov zameraných na zvýšenie bezpečnosti v školách (vrátane dopravnej výchovy), na elimináciu rizikových a nežiaducich javov ako je delikvencia, zvýšená a neprimeraná agresivita, šikanovanie, podpora bezpečného používania internetu, prevencia drogových závislostí, obchodovanie s ľuďmi, prevencia sexuálneho vykorisťovania detí a detskej pornografie, výchovy v rámci školských vzdelávacích programov ako aj prostredníctvom podpory ďalšieho vzdelávania učiteľov v oblasti mediálnej výchovy.
3. Podporovať konkrétne aktivity v oblasti prevencie rizikového správania a podpory zdravého životného štýlu v rezorte školstva prostredníctvom finančnej podpory projektov škôl a intervenčných programov centier pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie (prevencia drogových závislostí, prevencia obchodovania s ľuďmi prostredníctvom poradenských a intervenčných aktivít, podpora realizácie súboru pedagogických a psychologických opatrení zameraných na redukciiu príčin vyvolávajúcich poruchy psychosociálneho vývinu).
4. Vzdelávať pedagogických a nepedagogických zamestnancov škôl a školských zariadení v oblasti prevencie kriminality s využitím výsledkov cielene vykonávaného výskumu motívov a prejavov sociálno-patologického správania detí a mládeže.
5. Podporovať národné a medzinárodné prieskumy a výskumy v danej oblasti.
6. V nadväznosti na Opčný protokol k Dohovoru o právach dieťaťa, o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii a v súlade s čl. 5 Dohovoru Rady Európy o ochrane detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním podporiť informovanosť o ochrane a právach detí medzi osobami, ktoré majú pravidelný kontakt s deťmi v oblasti výchovy a vzdelávania.

Termín: 2012 - 2015

Ministerstvo obrany SR

1. Vykonávať pravidelnú preventívnu činnosť proti kriminalite v pôsobnosti Ministerstva obrany SR.
2. Plniť úlohy vyplývajúce z rámcového akčného plánu Národná protidrogová stratégia na obdobie rokov 2009-2012.

Termín: 2012 - 2015

Finančné zabezpečenie úloh: z rozpočtových kapitol ústredných orgánov štátnej správy a finančných prostriedkov EÚ.

C. Odporúčania pre územnú samosprávu

1. Stanoviť konkrétne aktivity prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti na svojom území na roky 2011-2015 vrátane finančného zabezpečenia.

2. Spolupracovať s obvodnými úradmi v sídle kraja pri využívaní pomoci z fondov EÚ a dotácií MV SR za účelom prípravy a financovania projektov.
3. Spolupracovať pri riešení problematiky prevencie kriminality a využívať neformálnu spoluprácu s príslušnými ústrednými orgánmi štátnej správy.
4. Vytvárať a udržať permanentnú komunikáciu s občanmi, školami, mimovládnyimi, neziskovými a občianskymi organizáciami, integrovať ich do komunálnych inštitútov a činnosti, aktivizovať preventívne pôsobenie zborov mestských polícii s prioritným zameraním na materské školy, školy, deti, mládež a ďalšie rizikové skupiny.
5. Analyzovať informácie o prejavoch a potenciálnych rizikách protispoločenskej a kriminálnej činnosti, hľadať účinné opatrenia a stratégie na elimináciu prevencie násillia.
6. Spolupracovať pri projektoch a využívať viaczdrojové financovanie pri spoločných projektoch z vlastných zdrojov a iných zdrojov (štátna správa, EÚ a podnikateľský sektor).

Termín: **2012 - 2015**

Priorita č. 2

Zvyšovanie bezpečnosti miest a obcí

A. Všeobecné úlohy ústredných orgánov štátnej správy (nie sú vymedzené)

B. Špecifické úlohy ústredných orgánov štátnej správy

Ministerstvo dopravy výstavby a regionálneho rozvoja SR

1. Prijímať opatrenia na zvyšovanie bezpečnosti cestujúcich v dopravných prostriedkoch na železničných staniciach ,na letiskách (inštalácia kamerových systémov, zabezpečenie spolupráce s políciou pri preventívnych akciách a pri riešení incidentov).

Termín: **2012 - 2015**

Ministerstvo obrany SR

1. Zvyšovať bezpečnosť miest a obcí v súčinnosti PZ, kontrolnej hliadkovej činnosti, v rámci preventívno-bezpečnostných akcií, preventívnych kontrol, dopravno-bezpečnostných akcií a cestných kontrol, silami a prostriedkami vojenskej polície.

Termín: **2012 - 2015**

Ministerstvo vnútra SR

1. Zvyšovať bezpečnosť miest a obcí prostredníctvom finančnej podpory projektov z dotácií Ministerstva vnútra SR.

Termín: **v príslušnom kalendárnom roku do 31. 3.**

Finančné zabezpečenie úloh: z rozpočtových kapitol ústredných orgánov štátnej správy a finančných prostriedkov Európskej únie

C. Odporúčania pre územnú samosprávu

1. Zabezpečiť funkčný systém prevencie kriminality s pomerným finančným zabezpečením.
2. Určiť subjekt, ktorý bude preventívne aktivity koordinovať a priebežne vyhodnocovať s návrhmi úloh pre ďalšie obdobie.
3. Zpracovať prevenciu kriminality do rozvojových programov vyššieho územného celku a obce¹³⁾ v spolupráci so zainteresovanými subjektami, ktoré v danej oblasti pôsobia.
4. Priebežne monitorovať výskyt kriminogénnych faktorov ovplyvňujúcich verejný poriadok a bezpečnosť s dôrazom na kriminalitu a inú protispoločenskú činnosť (vytipovať najohrozenejšie lokality a budovy ohrozené kriminalitou a inou protispoločenskou činnosťou, sociálne vylúčených jedincov, rodiny s prejavmi sociálnej patológie a sociálne vylúčené komunity, monitorovať aj športové, kultúrne podujatia vo vytipovaných lokalitách).
5. Spolupracovať pri návrhu a realizácii preventívnych opatrení s obvodným úradom v sídle kraja, s Policajným zborom, mestskými alebo obecnými políciami a ostatnými subjektmi prevencie kriminality.
6. Spolupracovať pri projektoch a využívať viaczdrojové financovanie pri spoločných projektoch z vlastných a iných zdrojov (štátna správa, EÚ a podnikateľský sektor).
7. Budovať a prevádzkovať monitorovacie kamerové systémy verejných priestranstiev s vlastnou finančnou participáciou.

Termín: **2012 - 2015**

Priorita č. 3

Eliminácia sociálne patologických javov v rizikových skupinách

A. Všeobecné úlohy ústredných orgánov štátnej správy

1. Organizovať informačno-osvetové kampane o otázkach znižovania výskytu sociálno-patologických javov, motívov a príležitostí k páchaniu trestných činov, medializovať možnosti ochrany občana ako obeť pred trestnou a inou protispoločenskou činnosťou a vypracovávať informačné materiály dostupné najmä pre rizikové skupiny.
2. Podieľať sa na realizácii preventívnych aktivít na školách so zameraním na ovplyvňovanie myslenia, hodnotovej orientácie detí a mládeže, poznanie problémov a subkultúry mládeže s ohľadom na kompetenčnú pôsobnosť príslušného ministerstva.
3. Skvalitňovať podmienky pre výskum a vedu v oblasti prevencie kriminality vo vzdelávacích inštitúciách.

Termín: **2012 - 2015**

B. Špecifické úlohy ústredných orgánov štátnej správy

Ministerstvo vnútra SR

¹³⁾ Napr. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja (zákon č. 503/2001 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov).

1. Medializovať v spolupráci s Informačným centrom boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality, medializovať zadania výskumov a prieskumov špecifických problémov prevencie kriminality v regiónoch.

Termín: **2012 - 2015**

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR

1. Riešiť aktuálne otázky prevencie kriminality detí a mládeže s dôrazom na eliminovanie prejavov sociálnej patológie (záškoláctvo, vandalizmus, násilie a šikanovanie na školách, tabakovú a drogovú závislosť, alkoholizmus, gamblerstvo), na zvyšovanie bezpečnosti detí a mládeže v doprave, na zvýšenie aktivity rodičovskej verejnosti a neziskového sektora (obchodovanie s ľuďmi a škodlivé vplyvy náboženských siekt, narastanie medzigeneračných rozporov a neúcty k dospelým a seniorom).

Termín: **2012 - 2015**

Ministerstvo kultúry SR

1. Prostredníctvom dotačného systému Ministerstva kultúry SR podporovať projekty zamerané na prevenciu protispoločenských javov.
2. Systematicky vzdelávať registrované cirkvi a náboženské spoločenstvá v oblasti prevencie extrémizmu, xenofóbie, a rasovo motivovanej trestnej činnosti.

Termín: **2012 - 2015**

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

1. Vypracovať koncepciu systematického vzdelávania v oblasti na ženách (so zreteľom na marginalizované rómske komunity) pre jednotlivé profesijne zamerané odbory na vysokých školách a univerzitách, uvedenú koncepciu overiť v praxi.
2. Pripraviť výskum násillia špecificky a viacnásobne ohrozených skupín žien ako aj pripraviť reprezentatívny výskum maskulinity na Slovensku vo vzťahu k násilliu páchaného na ženách (aj so zameraním na marginalizované rómske komunity).
3. Náležitú pozornosť venovať deťom premiestňovaným z detských domovov do reedukačných centier, diagnostických centier a liečebno-výchovných zariadení.
4. Monitorovať a analyzovať situáciu detí umiestnených v zariadení, ktoré plní úlohy odbornej diagnostiky a v špecializovaných zariadeniach podľa § 37 ods. 3 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine.
5. Utvárať podmienky na riešenie konfliktných situácií v rámci výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a efektívneho využívania výchovných opatrení.

Termín: **2012 - 2015**

Finančné zabezpečenie úloh: z rozpočtových kapitol ústredných orgánov štátnej správy a finančných prostriedkov EÚ.

C. Odporúčania pre územnú samosprávu

1. Znižovať elimináciu sociálne patologických javov v rizikových skupinách (mládež- študenti SŠ) práca s mládežou, práca s hodnotovými systémami na základných a stredných školách.
2. Spolupracovať s mestskou a štátnou políciou vykonávať kontroly dodržiavania zákazu predaja alkoholických a tabakových výrobkov maloletým a mladistvým v pohostinských, reštauračných a zábavných zariadeniach, v prípade protiprávneho konania vyvodzovať voči prevádzkovateľom postihy.

Termín: **2012 - 2015**

Priorita č. 4

Eliminácia propagácie kriminality a inej protispoločenskej činnosti prostredníctvom všetkých druhov médií

A. Všeobecné úlohy ústredných orgánov štátnej správy

1. Vytvárať organizačné predpoklady pre pravidelnú výmenu skúseností z aplikácie preventívnych aktivít orgánmi štátnej správy v pôsobnosti rezortov a orgánmi samosprávy.
2. Realizovať výskumy a prieskumy špecifických problémov prevencie kriminality v rámci existujúcich a nových výskumných programov SR.
3. Podporovať zber a šírenie informácií o kriminogénnych faktoroch prostredníctvom médií ako predpokladu rozširovania vedomostí občanov.
4. Zpracovať výsledky cielene vykonávaného výskumu obetí a kriminogénnych faktorov do preventívnych aktivít na národnej, regionálnej úrovni a miestnej úrovni.

Termín: **2012 - 2015**

Ministerstvo vnútra SR

1. Informovať občanov ako potencionálne obeť o možnostiach ochrany pred trestnou činnosťou a požiarovosťou prostredníctvom webovej stránky rezortu.
2. Medializovať v spolupráci s Informačným centrom boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality riešiť v zadaní výskumov a prieskumov špecifických problémov.

Termín: **2012 - 2015**

Ministerstvo zdravotníctva SR

1. Riešiť aktuálne otázky prevencie kriminality v oblasti ochrany zdravia s dôrazom na boj s alkoholizmom, tabakovými a drogovými závislosťami, patologickým hráčstvom.

Termín: **2012 – 2015**

Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR

1. Podporovať komplexný systém organizácie výchovy a vzdelávania na školách a školských zariadeniach a na všetkých stupňoch vzdelávania tak, aby sa do systému výchovy a vzdelávania integrovala problematika prevencie kriminality.
2. Vzdelávať pedagogických a nepedagogických zamestnancov škôl a školských zariadení, ale aj ostatných subjektov prevencie kriminality (akreditácia pri práci s deťmi a mládežou,

riešenie aktuálnych problémov detskej psychológie a patopsychológie, sociologické, psychologické a kriminologické výskumy vzdelávacími inštitúciami).

3. Zapracovať výsledky cielene vykonávaného výskumu motívov a prejavov sociálno-patologického správania detí a mládeže do systému vzdelávania pedagogických pracovníkov s následným prenosom do výchovného procesu detí a mládeže.
4. Metodicky usmerňovať výchovno-vzdelávací proces v oblasti prevencie rizikového správania sa detí a ochrany pred sociálno-patologickými javmi a kriminalitou páchanou na deťoch a mládeži a kriminalitou, páchanou deťmi a mládežou.
5. Podporovať realizáciu špecifických preventívnych projektov zameraných na zvýšenie bezpečnosti v školách (vrátane dopravnej výchovy), na elimináciu rizikových a nežiaducich javov ako je delikvencia, zvýšená a neprimeraná agresivita, šikanovanie, podpora bezpečného používania internetu, prevencia drogových závislostí, obchodovanie s ľuďmi, prevencia sexuálneho vykorisťovania detí a detskej pornografie, výchovy v rámci školských vzdelávacích programov prostredníctvom podpory ďalšieho vzdelávania učiteľov v oblasti mediálnej výchovy.
6. Riešenie aktuálnych otázok pôsobenia médií na deti a mládež (propagácia násilia, glorifikácia negatívneho hrdinu, egoizmus, rasistické a xenofóbne postoje).

Termín: **2012 - 2015**

Ministerstvo kultúry SR

1. Ochránovať maloletých pred nevhodnými obsahmi audiovizuálnych diel, zvukových záznamov, umeleckých výkonov multimedialných diel, programov poskytovaných prostredníctvom audiovizuálnej mediálnej služby na požiadanie a multimedialných diel, programov poskytovaných prostredníctvom audiovizuálnej mediálnej služby na požiadanie a programov alebo iných zložiek programovej služby s ohľadom na osobitosti jednotlivých vekových skupín.

Termín: **2012 - 2015**

Ministerstvo životného prostredia SR

1. Riešiť zapojenie odbornej a laickej verejnosti do vytvárania spoločenského vedomia nekonformného s prejavmi kriminality a protispoločenskej činnosti v oblasti životného prostredia.
2. Zvyšovať propagáciu pozitívnej praxe vo vzťahu k životnému prostrediu.

Termín: **2012 - 2015**

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

1. Medializovaním problematiky násilia páchaného na ženách zvyšovať povedomie v spoločnosti o tejto problematike prostredníctvom kampaní, prezentáciou danej problematiky v dostupných printových a elektronických médiách, rezortných periodikách a regionálnych médiách

Termín: **2012 - 2015**

Finančné zabezpečenie úloh: z rozpočtových kapitol ústredných orgánov štátnej správy a finančných prostriedkov EÚ

B. Odporúčania pre územnú samosprávu

1. V rámci prevencie zvyšovať informovanosť a vnímanosť verejnosti voči špecifikám násilia.
2. Organizovať akcie na zvyšovanie vnútrokomunitnej solidarity.
3. Informovať o novodobých nástrahách a rizikách (internet, nebezpečné kultúry).
4. Informovať návštevníkov miest a obcí o potenciálnych rizikách spojených s aktivitami asociálnych a kriminálnych živlov, ako aj o rizikách nezodpovedného správania pri ochrane vlastného majetku.
5. Zvyšovať prostredníctvom informačných preventívnych aktivít permanentne právne vedomie obyvateľov so zreteľom na budovanie pocitu trestnoprávnej zodpovednosti za svoje skutky a správanie.
6. Spolupracovať s verejnosťou a elektronickými a printovými médiami pri realizácii a propagácii preventívnych aktivít.
7. Zvyšovať informovanosť o formách domáceho násilia a o možnosti pomoci obetiam v rodinách, seniorom, bezvládnym a odkázaným (interaktívne prednášky, diskusné fóra).

Termín: 2012 - 2015

SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
<ol style="list-style-type: none"> 1. Definovanie prevencie kriminality zákonom o prevencii kriminality. 2. Čiastočne vybudovaný model trojúrovňového zabezpečenia prevencie kriminality (národná, regionálna a miestna úroveň). 3. Existencia pracovísk prevencie kriminality (rada, obvodné úrady v sídlach krajov, čiastočne pracoviská prevencie kriminality na vybraných ústredných orgánoch štátnej správy, miestnej štátnej správy, špecializovanej štátnej správy, samosprávy a mestské polície). 4. Kontinuita strategických dokumentov SR. 5. Rozpracovanie stratégie na podmienky krajov vo forme krajského programu. 6. Existencia akreditovaných vzdelávacích inštitúcií s podporou riešenia úloh v oblasti prevencie kriminality a sociálno-patologických javov (Akadémia Policajného zboru Bratislava, Paneurópska vysoká škola v Bratislave, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Trnavská univerzita, Žilinská univerzita, Vysoká škola bezpečnostného manažmentu v Košiciach). 7. Disponibilná sieť sociálnych a školských zariadení v oblasti prevencie kriminality (existencia Centier pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie, sociálnych kurátorov v rámci úradov práce, sociálnych vecí a rodiny). 8. Realizácia preventívnych opatrení prostredníctvom preventívnych projektov na všetkých úrovniach zabezpečenia prevencie kriminality. 9. Rastúci počet podporovaných a realizovaných projektov prevencie kriminality. 10. Financovanie preventívnych projektov zo štátneho rozpočtu (výzva 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Legislatívne a organizačne nevyšpecifikované povinnosti samosprávy pri plnení úloh na úseku prevencie kriminality. 2. Slabá aplikačná úroveň vybraných trestno-právnych inštitútov (tresty - domáce väzenie, povinná práca, prepadnutie majetku, zákaz pobytu, ochranné opatrenia - detencia) súdnymi orgánmi. 3. Nedostatočné využívanie mediácie v oblasti komunitných a susedských sporov. 4. Vysoká miera recidívy kriminality, nedostatok postpeniterciárnych opatrení na jej elimináciu a nedostatočná prepojenosť aktivít v oblasti peniterciárnej a postpeniterciárnej starostlivosti. 5. Nízka vzdelanostná úroveň a úroveň právneho vedomia obyvateľstva v niektorých lokalitách. 6. Vysoká miera výskytu sociálno-patologických javov a nedostatočný výskum latentnej kriminality v rámci ohrozených komunít. 7. Nedostatok preventívnych programov pre seniorov, detí v predškolskom veku, obe domáceho násilia, pre rodiny v kríze a pre ohrozených členov rodiny. Nedostatok disponibilných finančných prostriedkov na podporu preventívnych projektov. 8. Nedostatočné vzdelávanie pracovníkov prevencie kriminality na jednotlivých úrovniach. 9. Neexistencia jednotného štatistického vykazovania a evidovania priestupkov. 10. Nedostatočná komunikácia s médiami a absencia prevencie kriminality predovšetkým na regionálnej a miestnej

<p>rady).</p> <p>11. Existencia informácií o výkone preventívnej práce v zahraničí, medzinárodná spolupráca.</p> <p>12. Spolupráca s Európskou sieťou pre prevenciu kriminality.</p>	<p>úrovni.</p> <p>11. Nedostatočný podiel vedy a výskumu na tvorbe stratégií prevencie kriminality, v ich aplikácií na operatívne plány prevencie kriminality.</p>
<p>Príležitosti</p>	<p>Ohrozenia</p>
<p>1. Vypracovanie reálnej a konštruktívnej stratégie.</p> <p>2. Riešenie výkonu prevencie kriminality na úrovni samosprávy - vyššie územné celky (ďalej len „VÚC“), mestá a obce (zapracovanie prevencie kriminality do územného plánovania, komunitného plánovania a plánov hospodárskeho a sociálneho rozvoja).</p> <p>3. Vytvorenie organizačných, personálnych a materiálnych predpokladov pre účinnejšiu funkčnosť systému prevencie kriminality prostredníctvom štátnych a samosprávnych orgánov.</p> <p>4. Vytvorenie a posilnenie partnerských väzieb v oblasti prevencie kriminality (v každom kraji) medzi ústrednými a regionálnymi orgánmi štátnej správy, orgánmi špecializovanej štátnej správy, samosprávy (VÚC, mestá a obce), cirkvami, mimovládnyimi organizáciami, podnikateľskými subjektmi a vedeckými a vzdelávacími ustanovizňami.</p> <p>5. Zainteresovaním súdov do prevencie kriminality zvýšiť úroveň aplikačnej praxe nových trestno-právnych inštitútov (tresty - domáce väzenie, povinná práca, prepadnutie majetku zákaz pobytu, ochranné opatrenia - detencia) a tak dosiahnuť účinnejšiu prepojenosť aktivít v oblasti peniterciárnej a postpeniterciárnej starostlivosti.</p> <p>6. Vytvorenie jednotného systému štatistického vykazovania a evidovania priestupkov, a tak odstrániť nedostupnosť a nemožnosť využívania informácií orgánmi štátnej správy a samosprávy pre preventívne aktivity.</p> <p>7. Zvýšenie úrovne spolupráce medzi</p>	<p>1. Nevyšpecifikované postavenie samosprávy (obce, mestá, VÚC) pri plnení úloh na úseku prevencie kriminality vytvára možné podmienky pre nesystémové riešenia prevencie kriminality v regiónoch.</p> <p>2. Organizačné zmeny orgánov štátnej správy ohrozujúce funkčnosť systému prevencie kriminality.</p> <p>3. Pokračujúca nedostatočná aplikačná úroveň súdov pri vybraných trestnoprávných inštitútoch (domáce väzenie, povinná práca, prepadnutie majetku, zákaz pobytu, ochranné opatrenia - detencia) vytvára riziko možného kapacitného znefunkčnenia (poradovník čakateľov na výkon trestu odňatia slobody) peniterciárnych (väzenských) orgánov s následným nárastom recidívy páchania kriminality týmito čakateľmi.</p> <p>4. Neexistencia jednotného štatistického vykazovania a evidovania v štatistickom systéme priestupkov a z toho vyplývajúca nedostupnosť a nemožnosť využívania informácií orgánmi štátnej správy a samosprávy pri ovplyvňovaní preventívnych aktivít.</p> <p>5. Neriešenie systému nových a účinných sankcií postihu sociálno-patologických javov (priestupkov) vytvára riziko znefunkčnenia zákonnej úpravy priestupkového konania s následným nárastom páchania latentných foriem.</p> <p>6. Prehlbujúca sa nezamestnanosť, ktorá vytvára riziko nárastu marginalizovaných sociálnych skupín obyvateľstva.</p> <p>7. Neriešenie problémov rizikových, marginalizovaných sociálnych skupín</p>

<p>zriaďovateľmi škôl a školskými zariadeniami v oblasti prevencie kriminality páchaných deťmi a mládežou (podpora rodinnej výchovy a obnova dopravnej výchovy na školách, peer programy - vrstovnicke programy, video tréningy).</p> <p>8. Aktivizovanie rodičov k spolupráci (ich aktívne zapájanie sa pri realizácii preventívnych aktivít svojich detí) s existujúcou osvedčenou sieťou podporných inštitúcií a neziskových mimo vládnych organizácií vo výchovnovzdelávacom procese.</p> <p>9. Podpora projektov, terénnych programov v lokalitách ohrozených kriminalitou a inými protispoločenskými činmi (s využitím študentov, dobrovoľníkov, neziskových organizácií) s cieľom znižovať kriminalitu marginálnych skupín a komunit, a tak podporovať vyrovnávanie sociálnych rozdielov medzi regiónmi.</p> <p>10. Zaangažovanie všetkých médií (celoštátne a regionálne, printové a elektronické) do prevencie kriminality (informačné kampane preventívnych aktivít) a posilnenie ich zodpovednosti pri informovaní občanov (pozitívna medializácia, plošná propagácia prijatých opatrení).</p> <p>11. Vytvorením internetového portálu prevencie kriminality vytvoriť podmienky pre zvýšenie miery informovanosti verejnosti o riešení problémov súvisiacich s kriminalitou (zapájanie občanov do aktívnej účasti, interaktívny dialóg s občanmi prostredníctvom webovej stránky).</p> <p>12. Vytvorenie systému hodnotenia účinnosti preventívnych programov.</p> <p>13. Prehlbovanie podielu vedy a výskumu na tvorbe stratégií prevencie kriminality, v ich aplikácií na operatívne plány prevencie kriminality.</p> <p>14. Realizácia systému špecializovaného vzdelávania v oblasti prevencie kriminality (koordinátori prevencie</p>	<p>obyvateľstva (bezdomovci, nezamestnaní, dôchodcovia, deti a mládež z dysfunkčných rodín) a fragmentácia a polarizácia spoločnosti vytvára riziko nárastu páchania kriminálnych deliktov týmito sociálnymi skupinami.</p> <p>8. Negatívny vplyv propagácie násillia, glorifikácia negatívneho hrdinu, egoizmu v médiách vytvára riziko nesprávneho utvárania postojov, uctievanie negatívnych príkladov u detí a mládeže.</p> <p>9. Absencia záujmu médií a masovokomunikačných prostriedkov na zvyšovaní právneho vedomia a informovanosti občanov o systéme prevencie kriminality, o preventívnych aktivitách a z toho vyplývajúce riziko negativistického, kriminalizovaného hodnotenia vývoja v štáte.</p> <p>10. Nedostatočná komunikácia s médiami a z toho vyplývajúce riziko obmedzenej, resp. žiadnej medializácie prevencie kriminality, predovšetkým na regionálnej a miestnej úrovni.</p> <p>11. Lahostajnosť, nezáujem občanov (nízka občianska angažovanosť, obava z aktívneho prístupu, uprednostňovanie anonymity, nedostatočná akceptácia komunit, podpora generačných rozporov, strach pomáhať, strach z odplaty) k preventívnym aktivitám štátnych orgánov, samospráv a neziskových organizácií vytvára riziko nárastu kriminality a jej recidívy.</p> <p>12. Nesystémové finančné zabezpečenie širokého spektra preventívnych aktivít a z toho vyplývajúce riziko nedostatočného finančného krytia časti preventívnych aktivít.</p> <p>13. Nepostačujúca úroveň metodicko-odborného poradenstva pre široké spektrum preventívnych aktivít a z toho vyplývajúce riziko nedostatočného systému hodnotenia účinnosti preventívnych programov.</p> <p>14. Absencia orgánov prevencie</p>
---	--

<p>kriminality, príslušníci Policajného zboru, mestských polícií a odborníci pracovísk štátnej správy a samosprávy).</p> <p>15. Prehlbovanie spolupráce s medzinárodnými organizáciami.</p>	<p>kriminality na obvodných úradoch a vo väčšine miest a obcí a z toho vyplývajúce riziko nedostatočného pokrytia regiónov preventívnymi programami.</p> <p>15. Nevyužívanie vedeckých metód výskumu v oblasti prevencie kriminality.</p>
---	---

Zdroj: Analytické výstupy obvodných úradov v sídle krajov, vychádzajúcich z podkladov ostatných orgánov štátnej správy.

Odporúčané aktivity prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti pre subjekty prevencie kriminality

V oblasti sociálnej prevencie kriminality

V oblasti sociálnej prevencie kriminality sa odporúča realizovať aktivity vo vzťahu k:

- verejnosti, vekovým a sociálnym skupinám formou článkov a relácií v masovo-komunikačných prostriedkoch, prednášok a besied, informačno-propagačných materiálov a poradenstvom;
- rodine formou výchovy, prednášok a besied, pohovorov s rodičmi, žiakmi a študentmi, poradenstvom, zdravotníckym a sociálnym servisom, finančnou podporou v krízových situáciách;
- deťom a mladistvým formou výchovno-vzdelávacích aktivít v rámci vyučovacieho procesu, individuálneho a skupinového poradenstva, mimoškolskej výchovy, záujmovými činnosťami a aktivitami vo voľnom čase, profesijným výcvikom a rekvalifikáciou, pôsobením masovokomunikačných prostriedkov, vytváraním pracovných príležitostí, budovaním zariadení na preklenutie krízových životných situácií, alternatívnym riešením deliktov, výkonom opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately; osobám v penitenciárnej starostlivosti formou prevýchovy a resocializácie, psychologickej a liečebnej starostlivosti, profesijným výcvikom a rekvalifikáciou;
- osobám v postpenitenciárnej starostlivosti, poradenstvom opatreniami sociálnej kurately, pomocou riešení vážnych životných situácií, hľadání bývania, urovnávanie rodinných konfliktov;
- marginalizovaným skupinám formou starostlivosti o predškolskú a školskú výchovu, kultúrny rozvoj, prípravu na povolanie, zamestnanosť, riešenie bytových problémov, poradenstvo a sociálnu kuratelu, osobitné ciele preventívne programy a opatrenia.

V oblasti situačnej prevencie kriminality

V oblasti situačnej prevencie kriminality sa odporúča realizovať aktivity zamerané najmä na riešenie:

- priestorového usporiadania zástavby (riešenie trás chodcov tak, aby neposkytovali príležitosť pre prepady a obťažovanie, riešenie podchodov, nadchodov, schodísk, výťahov z hľadiska bezpečnosti; dozor nad pešími zónami, cestami a otvoreným priestranstvom pre verejnosť);
- projektovania budov (zabezpečenie vchodových priestorov, dverí, okien, ventilátorov, využitie mreží, žalúzií, bezpečnostných dverí, využitie bezpečnostných kamier na monitorovanie ulíc a budov);
- parkovania (vhodnosť umiestnenia a riešenia parkovísk, využitie bezpečnostných kamier);

- osvetlenia verejných priestranstiev (primeranosť pre chodcov, osvetlenie autobusových zastávok a telefónnych búdok, stanovenie postupov pre osvetľovanie počas celej noci);
- okolia budov (prevencia krádeží výsadby a jej devastácie, zhodnotenie výšky výsadby, múrov a plotov z hľadiska možností skryš, druh použitých odpadkových košov, vhodnosť ich umiestnenia a znemožnenie ich použitia na kriminalitu a podpaľáčstvo a pod.);
- údržby verejného priestranstva (identifikácia miest s výskytom vandalizmu, grafitov, zber odpadkov a prevencia ich zneužívania bezdomovcami a inými občanmi);
- návratu obyvateľov do centier miest a ich bývanie nad obchodmi, identifikácia miest, kde sa schádzajú bezdomovci, sociálne odkázaní občania, delikventi a pod. a riešenie týchto situácií, výkon hliadkovej služby policajnými hliadkami, stráženie v čase a v miestach aktuálnych z hľadiska dochádzky detí do škôl a zo škôl a pod., kontrola miest pobytu a pohybu tulákov, žobrákov a pod. alebo podľa potreby aj uzatváranie kriminogénnych miest.

V oblasti viktimačnej prevencie kriminality

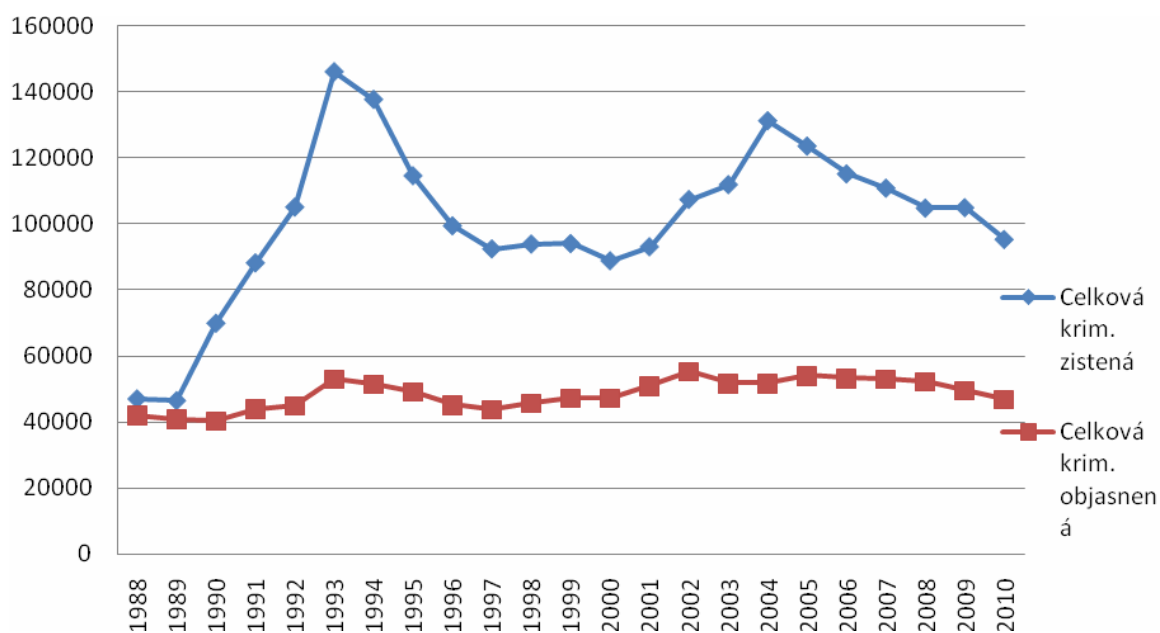
V oblasti viktimačnej prevencie kriminality sa odporúča realizovať aktivity zamerané najmä na:

- propagáciu viktimačnej prevencie kriminality prostredníctvom médií, miestnych informačných prostriedkov, letákov a pod.;
- realizáciu programov bezpečného správania sa rizikových skupín (deti, ženy, starší občania, invalidi);
- identifikáciu a zverejňovanie kriminogénnych situácií s návrhmi na ich predchádzanie;
- zriaďovanie a prevádzku „horúcich“ telefonických liniek;
- realizáciu psychologického, právneho a sociálneho poradenstva pre obeť trestnej činnosti;
- výcviky osôb, ktoré dochádzajú profesijne do kontaktu s obeťami trestnej činnosti;
- poskytovanie krízových konzultácií a poradenstva.

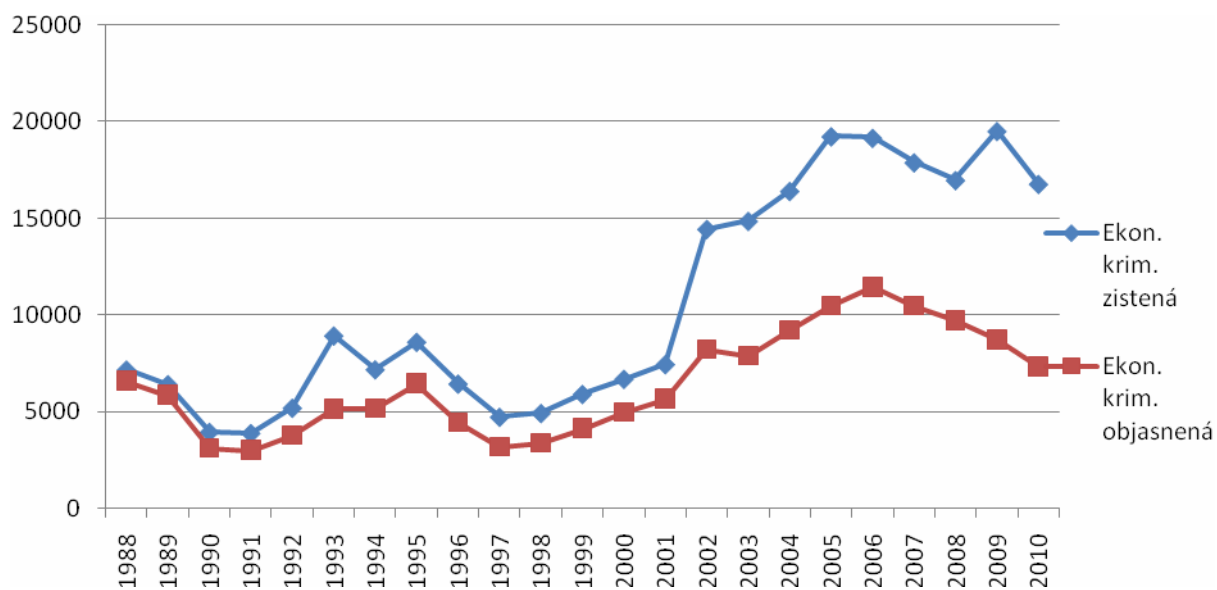
Situačná analýza

(Zdroj: Evidenčno-štatistický systém kriminality prezídia Policajného zboru)

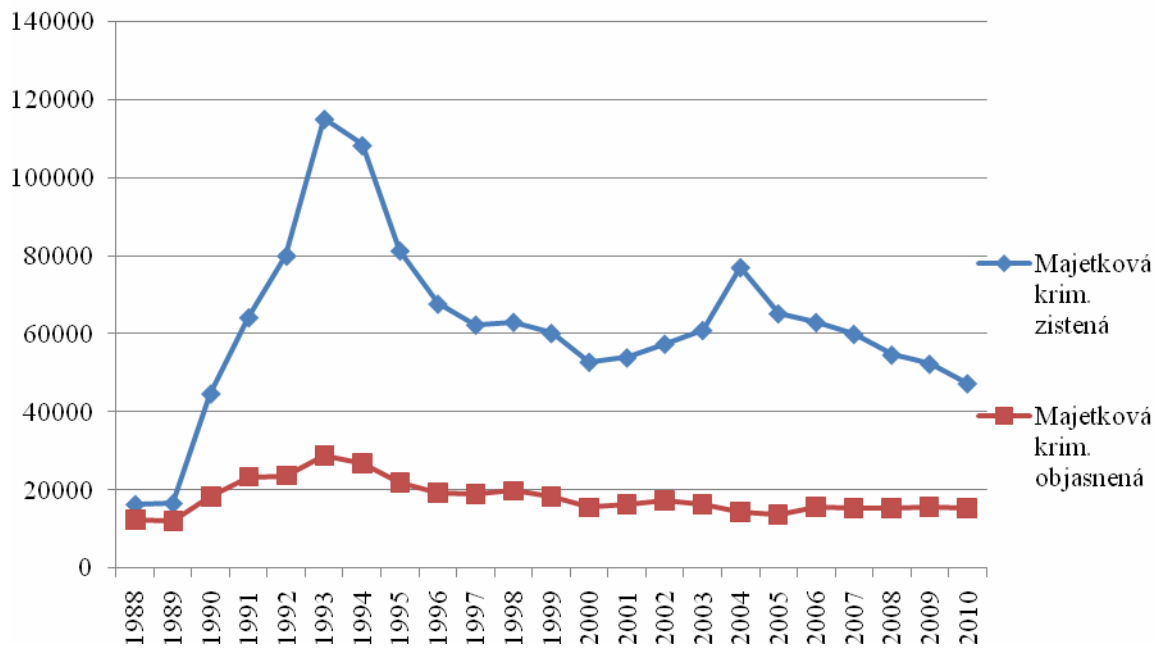
Celková zistená kriminalita

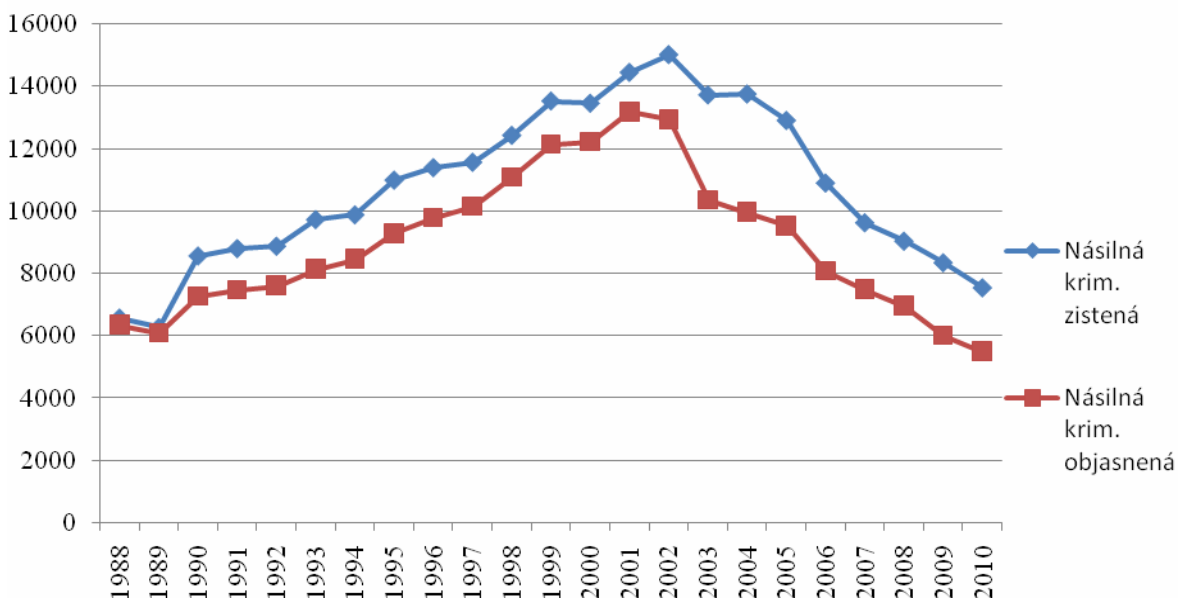
Ekonomická kriminalita

Majetková kriminalita

Násilná kriminalita

Vybrané projekty členských štátov EUCPN z databázy projektov „Dobrej praxe“

Jednou z úloh EUCPN European Crime Prevention Network - Európska sieť pre prevenciu kriminality - je tvorba databázy projektov dobrej praxe, ktoré sa osvedčili v niektorom, alebo viacerých členských štátoch Európskej únie, boli vyhodnotené a sú aplikovateľné aj pre iné členské štáty. Pre tento účel je zriadené webové sídlo, kde sa uverejňuje stručný popis projektu a kde sú uvedené kontakty na autorov, pozri www.eucpn.org. Je tu možné vyhľadávať projekty podľa viacerých kritérií napr. podľa jednotlivých druhov trestnej činnosti, podľa štátov, ako aj podľa ročníkov súťaže Európska cena za prevenciu kriminality ECPA –European Crime Prevention Award.

Príklady vybraných projektov EUCPN:

Krajina aplikácie projektu: Česká republika.

Názov: Integrovaný regionálny bezpečnostný systém v Zlíne.

Cieľ: Formovanie technickej a organizačnej pomoci bezpečnostného systému Českej polície, mestskej polície a iných organizácií pre zabezpečovanie verejného poriadku a pocitu bezpečia občanov.

Výsledky: Znížený počet trestných činov a riešenia násilných trestných činov a majetkovej trestnej činnosti, lepšia čistota, menej vandalizmu, menej porušovaní pravidiel pri parkovaní na miestach pre handicapovaných a v doprave.

Finančné zabezpečenie: Nie je špecifikované.

Krajina aplikácie projektu: Česká republika.

Názov: Úsvit.

Cieľ: Riešenie situácie v sociálne vylúčených komunitách v mestách Chánov, Most.

Výsledky: Intenzívna spolupráca miestnej správy, samosprávy pri práci s deťmi aj dospelými.

Finančné zabezpečenie: Projekt Ministerstva vnútra ČR, podpora 12 650 000 Kč.

Krajina aplikácie projektu: Česká republika.

Názov: Špeciálne vyšetrovacie miestnosti na vypočúvanie detí alebo iných obetí a svedkov akejkoľvek formy zneužívania.

Cieľ: Zníženie počtu traumatických situácií pre obeť zneužívania.

Výsledky: Úpravy vyšetrovacích miestností (miestnosti sú izolované od vonkajšieho rušenia a chránia obeť a svedkov od vonkajších negatívnych účinkov, aby sa zabezpečilo objektívne vyšetrovanie). Využívanie expertov polície, psychológov na vedenie výsluchu. V prípade detí je zabezpečené, že právni zástupcovia sa nachádzajú a sledujú výsluch z inej miestnosti. Taktiež je zabezpečené dokumentovanie audiovizuálneho záznamu, aby sa zabránilo opakovanému vyšetrovaniu.

Finančné zabezpečenie: Nie je špecifikované.

Krajina aplikácie projektu: Dánsko.

Názov: mesto Balan City.

Cieľ: Nové metódy mestskej sociálnej práce.

Výsledky: Štandardizácia životných a sociálnych podmienok 7500 obyvateľov mesta Balan City. Aktívne zapojenie občanov a samosprávnych orgánov mesta so zameraním na voľnočasové aktivity a kultúru. (Využitie skúseností projektu Image Chicago, USA.)

Finančné zabezpečenie: Projekt Ministerstva práce a sociálnych vecí Dánskeho kráľovstva, podpora 13 500 000 DKR.

Krajina aplikácie projektu: Dánsko.

Názov: Všetci to robia!

Cieľ: Hľadanie správnych odpovedí, riešení sociálnopatologických situácií žiakmi (tabakizmus, alkoholizmus).

Výsledky: Bol spracovaný a vyhodnotený jeho prenos do Slovenskej republiky s finančnou podporou pracovného programu EUCPN. Prenos bol úspešne ukončený Štátnym pedagogickým ústavom v roku 2011 s odporúčaním pre aplikáciu v učebnom procese v Slovenskej republike.

Finančné zabezpečenie: Projekt bol podporený EUCPN 27 000 € a spolufinancovaný Ministerstvom vnútra SR čiastkou 10 000 € a Štátnym pedagogickým ústavom SR čiastkou 13 000 € SR ale aj Dánskou Radou pre prevenciu kriminality.

Krajina aplikácie projektu: Dánsko.

Názov: Mediácia pre mládež.

Cieľ: Eliminácia konfliktov a následných trestných činov

Výsledky: Predchádzanie konfliktom a následným trestným činom prostredníctvom mediačných pracovníkov.

Finančné zabezpečenie: Nie je špecifikované.

Krajina aplikácie projektu: Fínsko.

Názov: Vybudovanie bezpečného sídliska pre 2 000 obyvateľov.

Cieľ: Vytvorenie pocitu bezpečnej komunity.

Výsledky: Zohľadnené už v architektonickom návrhu (1. etapa). Vytvorenie pozitívnej identity, kultúrneho zázemia (rôzne aktivity a služby), bezpečia, peších zón, chodníkov (2. etapa).

Finančné zabezpečenie: Nie je špecifikované.

Krajina aplikácie projektu: Francúzsko.

Názov: Projekt pre mesto Brest, časť Habitat.

Cieľ: Úprava a zvýšenie bezpečnosti v mestskej časti, kde bol vysoký výskyt vandalizmu mládeže.

Výsledky: Projekt využil poznatky analýzy rozhovorov s obyvateľmi, vypracovanie programu obnovy mesta, využitie štúdií pre zvýšenie pocitu bezpečia na verejných priestranstvách, využitie všetkých architektonických riešení (spolupráca s kanadským architektom Oscarom Newmanom).

Finančné zabezpečenie: Nie je špecifikované.

Krajina aplikácie projektu: Nemecko.

Názov: GO Willi.

Cieľ: Boj proti násiliu mládeže v meste Gottingen (pri príležitosti futbalových zápasov a stretnutí mládeže v Gottingene).

Výsledky: Odbúranie neslušného správania, používania alkoholu, agresívnych skupín mládeže a rušenia nočného pokoja, vandalizmu. Zapojenie mimovládnych organizácií, sociálnych pracovníkov, poradenských organizácií z oblasti problematiky drog, súdu pre mladistvých, polície do spolupráce s mestom.

Finančné zabezpečenie: Nie je špecifikované.

Krajina aplikácie projektu: Nemecko.

Názov: Mládež bez alkoholu.

Cieľ: Odbúravanie podávania, predaja alkoholu mládeži a konzumácie alkoholu na verejnosti.

Výsledky: Zapojenie mimovládnych organizácií, sociálnych pracovníkov, súdu pre mladistvých, polície do spolupráce s mestom pri komplexnom riešení alkoholizmu mládeže.

Finančné zabezpečenie: Nie je špecifikované.

Krajina aplikácie projektu: Maďarsko.

Názov: Spolu za bezpečie vo Veszpréme.

Cieľ: Zvýšenie bezpečnosti v meste Veszprém, riešenie výskytu násillia na verejných priestranstvách, zvýšenie bezpečnosti turistov.

Výsledky: Spolupráca 41 inštitúcií, ktoré sa podieľajú na tvorbe pocitu bezpečia v meste. Každá z nich mala vlastné aj spoločné projekty. Aktivácia už existujúcich možností pre zlepšenie bezpečnosti v meste Veszprém.

Finančné zabezpečenie: Nie je špecifikované.

Krajina aplikácie projektu: Belgicko.

Názov: Zabezpečenie bytov.

Cieľ: Informovať a vzdelávať o bezpečnosti bytov.

Výsledky: Informačná kampaň.

Finančné zabezpečenie: Nie je špecifikované.

Krajina aplikácie projektu: Belgicko.

Názov: Obrana voči sexuálnemu zneužívaniu detí.

Cieľ: Zabrániť, aby sa deti stali obeťami sexuálneho zneužitia.

Výsledky: Výchova a vzdelávanie (formou pohovorov) detí v skupinách (asi po 15 detí). Rozhovory vedú odborníci, nie učitelia, aby nebola obmedzená vôľa detí sa voľne rozprávať.

Finančné zabezpečenie: Nie je špecifikované.

Krajina aplikácie projektu: Veľká Británia.

Názov: Zabránenie opakovaného domáceho násillia.

Cieľ: Zabránenie opakovaného domáceho násillia.

Výsledky: Vybavenie záchrannej izby (bezpečnostné dvere, protipožiarna izolácia, telefón) pre matku a deti, spojenie s políciou a jej rýchlym privolaním v prípade núdze.

Finančné zabezpečenie: Nie je špecifikované.

Krajina aplikácie projektu: Holandsko.

Názov: Za bezpečnejšiu školu.

Cieľ: Sociálne bezpečie bez agresivity, krádeží, šikanovania, diskriminácie, sexuálneho obťažovania, vandalizmu.

Výsledky: Spolupráca žiakov, učiteľov, rodičov so zameraním na sociálne bezpečie (bez agresivity, krádeží, šikanovania, diskriminácie, sexuálneho obťažovania vandalizmu), fyzické bezpečie (úrazy, zdravie, požiarna ochrana a doprava).

Finančné zabezpečenie: Nie je špecifikované.

Krajina aplikácie projektu: Poľsko.

Názov: Senior v bezpečí v bezpečnom domove.

Cieľ: Oboznámenie verejnosti ako sa nestat' obeťou podvodov a kriminality. Zvýšenie pocitu bezpečia u seniorov.

Výsledky: Informačná kampaň, krátky film.

Finančné zabezpečenie: Nie je špecifikované.

Krajina aplikácie projektu: Maďarsko.

Názov: Sezónny turistický program prevencie kriminality.

Cieľ: Ochrana turistov aj domáceho obyvateľstva pred krádežami a inou kriminalitou v čase zvýšeného počtu návštevníkov, zlepšenie pocitu bezpečia obyvateľov prostredníctvom spolupráce samosprávy, obecnej polície, obyvateľov a využitia kamerových systémov.

Výsledky: zníženie počtu krádeží, lepšie referencie návštevníkov o meste, podobný projekt realizuje Chorvátsko.

Finančné zabezpečenie: Nie je špecifikované.

Krajina aplikácie projektu: Francúzsko.

Názov: Súkromný bezpečnostný systém pre odhaľovanie krádeží motorových vozidiel.

Cieľ: Ukázalo sa, že je potrebné spolupráca súkromného a verejného sektora v boji proti krádežiam.

Výsledky: Zvýšenie počtu odhalených krádeží, priemerná doba odhalenia do 12 hodín, 50 % páchateľov bolo odsúdených.

Finančné zabezpečenie: Nie je špecifikované.

Krajina aplikácie projektu: Estónsko.

Názov: Rozvoj služieb pre riedko osídlené oblasti.

Cieľ: Poskytovanie služieb pomoci dobrovoľníkov v rôznych problémových situáciách osamelým, starým, handicapovaným ľuďom v spolupráci obcí, obyvateľov a záchranného centra.

Výsledky: Možnosť poskytnutia rýchlej pomoci, zlepšenie pocitu bezpečia obyvateľov, lepšia informovanosť verejnosti o službách pomoci.

Finančné zabezpečenie: Nie je špecifikované.

Krajina aplikácie projektu: Česká republika.

Názov: PC hra – GhettoOut -Trenažér životných stratégií.

Cieľ: Ovplyvniť deti staršieho školského veku tak, aby boli schopné predchádzať situáciám, ktoré by mohli zapríčiniť alebo prehľbiť ich sociálny prepad. Snaha o zavedenie projektu do škôl.

Výsledky: Zo spätných väzieb vyplýva, že žiaci si uvedomujú dôsledky rizika, ktoré plynú z trestnej činnosti, patologických javov, či požičiavania si od nebankových subjektov a sú schopní tieto riziká reflektovať.

Finančné zabezpečenie: Nie je špecifikované.

Krajina aplikácie projektu: Viaceré mestá v Kanade a v Európskej únii.

Názov: Miestny bezpečnostný audit.

EUCPN spolupracuje aj s viacerými medzinárodnými organizáciami pre prevenciu kriminality. Jednou z nich je aj EFUS –European Forum for Urban Security, ktorá realizovala vo viacerých štátoch projekt „Miestny bezpečnostný audit“.

Cieľ: Z projektu vznikol manuál, ktorý je preložený aj do slovenského jazyka, podľa ktorého si mestá vytvárajú pracovné siete pre odhaľovanie a riešenie kriminality na ich teritóriu. Tieto siete zapájajú rôzne inštitúcie, expertov ale aj obyvateľov miest do riešenia problematiky kriminality s cieľom dosiahnuť vyššiu bezpečnosť miest.

Výsledky: Spokojnosť obyvateľov vo viacerých mestách Belgicka, Nemecka, Francúzska atď., profesionalizácia riešení prevencie na miestnej úrovni, spolupráca a výmena skúseností medzi mestami.